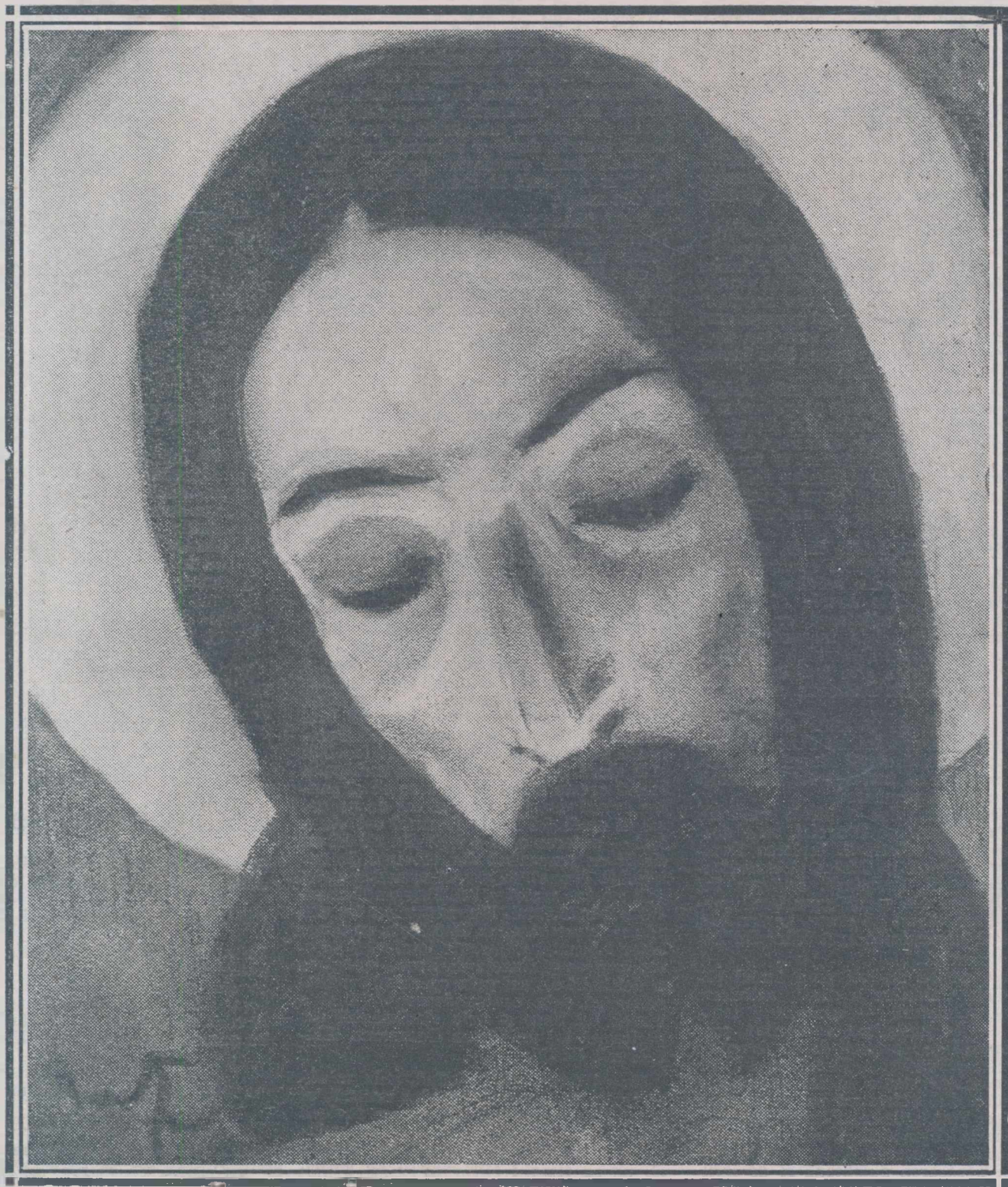

UNIVERSUL
LITERAR

„PACE VOUA!...“ de N. N. TONITZA

An. XLII, Nr. 14.

4 Aprilie 1926.

Lei 5.

CHRISTOS A ÎNVIAT!

de GALA GALACTION

În mărturisirea noastră de credință există un articol, egal cu celelalte, dar suportul tuturor celorlalte. Dela el pornim totdeauna în construcțiile noastre teologice și la el ne întoarcem pururea, în ceasurile de meditare intimă ca și în cele de mărturisire publică:

„Și s'a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont și a pățimit și s'a îngropat. Și a înviat a treia zi după Scripturi“.

Învieria Mântuitorului din morți este Alfa și Omega, în credința și în teologia noastră. Nu putem concepe creștin și creștinism, nu putem concepe teologie creștină, nu putem concepe preot și preoție — fără învierea lui Iisus Christos și fără fericita credință în învierea aceasta.

Christos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le!

Iată flamura noastră, iată cântarea noastră de biruință, iată sfărâmarea lanțurilor acestei vieți și eliberarea noastră — duhovnicească aici, definitivă dincolo (Romani 8, 23).

Toate celelalte propoziții de credință, anterioare și ulterioare: „Și s'a suit la ceruri și șade deandrea Tatălui și iarăși va să vie cu slavyă să judece viii și morșii, a căruia împărăție nu va avea sfârșit...“ — toate sunt ca niște ramuri gemene cari pornesc și se propagă din sora lor, așezată printre ele, ca a cincea: Și a înviat a treia zi, după Scripturi.

Acesta este faptul, acesta este strigătul de bucurie, aceasta este pârghia care a făcut să sară lumea veche din țâfâni, acum o mie nouă sute de ani! Fapt istoric este — zice Carl Weizsäcker, la începutul cărții sale Das Apostolische Zeitalter — că Apostolii Petru și Pavel și toți ceilalți „erau incredințași că au văzut pe Cel ce a înviat“.

Am oare nevoie, iubite frate, să intru cu tine, la lumina făcliilor apostolești, în acest palat-minune, din grădina lui Iosif din Arimathea? Am nevoie să fac cu tine, ca Sf. Luca, odinioară, cu Teofil, să-ți scriu toate „dela început“ (Luca 1, 3) ?.. Cu ajutorul Domnului, voi face aceasta (dar pentru alte fețe decât cele din casa noastră), în Scrisorile mele către Simforoza.

Cred că ești, ca și mine, incredințat până la tăerea capului, că Iisus Christos a înviat cu adevărat. Și atunci vei mărturisi ca mine că învierea lui din morți umple cerul și pământul!

Învieria Domnului a biruit spaimetele morșii, a dejucat pe Diavolul, ne-a deschis fântânele mântuirii. Învieria Domnului reconfirmă pe Moise și garantează întreaga Sf. Scriptură. Învieria lui Iisus Christos din morți garantează prețul sângelui vărsat pe cruce, pentru noi, dă puteri miraculoase apei Sfântului Bo-

Marele nostru scriitor, prea bunul părinte Gala Galaction a căruia activitate literară scânteiază — consolantă must-trare! — în amintirea cetitorilor asemeni bucății de marmoră de pe Acropole despre care vorbește Merejkowski, ne face deosebita cinste să ne autorize a reproduce din culegerea sa de scrisori teologice: Piatra-din-capul-unghiului.

Pledoarie dogmatică și vibrantă a ortodoxismului, pe care S. Sa 'l vede asediat de nepăsarea autohtonă și de infiltrații străine, culegerea părintelui Gala Galaction merită o atenție mai amănunțită — pe care o și promitem.

Pentru astăzi, suntem fericiti să auzim aceste cuvinte de înălțare de la un slujitor al Domnului și mai ales dela o glorie a scrisului românesc. (N. R.).

tez, pecetluște minunea Sfintei Euharistii și toată sfințenia și eficacitatea celorlalte taine. Învieria lui Iisus Christos din morți este minunea care ne demonstrează minunea a doua: Pogorârea Duhului Sfânt și petrecerea lui cu noi, până la sfârșitul veacului. Învieria lui Iisus Christos din morți justifică infailibilitatea sinoadelor ecumenice și ne incredințează, fără de moarte, că viața aceasta nu poate să fie bine petrecută decât în milițiile Crucii — și că plata noastră multă va fi în ceruri.

Tăria acestui adevăr o cunosc toți cei ce s'au ocupat, fie chiar și în măsură mai modestă, cu obârșiile creștinismului și cu fenomenul Bisericii Primare. Iată mărturisirea acestui adevăr, în stilul unui protestant, Adolf Harnack: E o pagină prețioasă pe care un om cinstit și un mare istoric o scrie, după ce a cercetat și a înțeles că toată revoluția pentru Iisus Christos a pornit în lume dela învierea lui din morți.

Adolf Harnack zice, în cartea sa Das Wesen des Christentums, pp. 102—105: „Orice s'ar fi putut petrece la mormânt și cu arătările (lui Iisus), un lucru este neclintit: dela acest mormânt și-a luat obârșia credința de nesfârșat (unzerstörbare Glaube) în biruința asupra morșii și într'o viață vecinică. Nu-mi puneți înainte pe Platon, nici religia Persilor, nici ideile și scrierile iudaice de mai târziu. Toate acestea ar fi apus și au apus. Dar certitudinea învierii și a unei vieți eterne — care își are obârșia la mormântul din grădina lui Iosif — n'a murit și convingerea că Isus trăește stă și azi ca temelie nădejdiilor de cetățenie într'o vecinică cetate, făcând viața pământesească vrednică de trăit și suportabilă. El a izbăvit pe acci pe cari frica morșii îi ținea în robie toată viața (Ebrei 2, 15). Așa este, și azi încă (fie și cu excepții) acolo unde, împotriva tuturor impresiilor pe cari le dă natura, întâlnim o credință puternică în prețul infinit al sufletului, acolo unde moartea a pierdut spaimetele ei, acolo unde suferințele acestui ev sunt puse în cumpănă cu o mărire ce va să fie — acolo acest fel de a simți viața este legat de convingerea că Iisus Christos a trecut prin moarte, că Dumnezeu l-a înviat și că l-a înălțat la viață și la slavă. Și cum putem să ne închipuim lucrul acesta altfel decât așa: că și pentru primii ucenici, temelul cel de pe urmă al credinței lor în Domnul cel viu a fost — puterea care a ieșit din el? Ei au simțit ca purcezend din el viața de nezdrobit. Numai pe scurtă vreme a putut să-i zgudue moartea lui. Puterea Domnului a biruit totul. Dumnezeu nu l-a sfărâmat în moartea lui. El trăește, ca pârgha celor adormiți. Siguranța unei vieți eterne, în timp și dincolo de timp.. omenirea a dobândit-o... nu prin speculațiuni filosofice, ci prin contemplarea vieții și a morșii lui Iisus și prin simfământul neperitoareii lui unități cu Dumnezeu (Einheit mit Gott)“.

Nu-mi trece, nici o clipă, prin minte, că trăia ta, preot în biserică noastră, ai putea să ai vre-o îndoială asupra învierii Domnului. Dar este necesar să ne amintim și să secatem în evidență, în fiecare zi, pe ce temelii miraculoase ne găsim, fiindcă toate neînțelegerile și toate rătăcirile vin în primul loc de aici: Uităm că tot ce suntem și lucrăm este pe temelia învierii lui Iisus Christos din morți.

GALA GALACTION

Sărutul lui Isus

Era la cină Domnul cu ucenicii săi. Toți ascultau cu grije poveștele divi. Iar EL plimbându-și lenes și pri- [sen] li sfătuia să 'ndrepte, să ierte pe cei

Cum noaptea se lăsase pe umedel. Se mai vorbi de milă, de patir [rus] De calea care duce spre cer și către De alte înțelepte și fericite căi.

Se duse-apoi la Iuda, și pletele-i căr. Le mângăie o clipă il sărută pe fru. Dar sărutarea-i rece ca fierul roș [înapo]

Apoi văzând pe Iuda cum se îngălă. Zâmbi Mântuitorul de spaima lui și — „Te-a 'nfricoșat sărutul? Mi- [înapo]

MIRCEA PAVELES

Floarea de rapit

Te iubesc!.. Ași vrea să merg de mână cu tine așa cum fac copiii. Haide printre florile galbene din câmp, să tragem adânc în piept miros de muncă..

O, floarea de rapită ce fi-a despărțit buzele așa cum ar fi tăiat o rodie coaptă, mi-a turburat inima. Dă-mi-o s'o răsădese în suflet. Te iubesc.

FLORICA MUMUL

Apusuri mari de so

In singurătățile-mi tomnatice uitat ca un buchet de flori din va [t] mă 'nduioșez, — visez — și plâng.

La ce mai stăruiești în preajma m neodihnite visuri ca oile nesățurate pe nesfârșitul câmp de toamnă, ce obosiți de praf și căi și gânduri au adormit flămânzi păstorii 'n m [ca]

In mine cresc — apusuri mari d

VALERIU U

GIOVANNI PAPINI

Isus pe Cruce

(din Storia di Cristo)

Pe culmea măgurei zisă a Țestei, cele Trei Cruci, înalte, mohorite, cu brațele desfăcute ca niște uriași gata să îmbrățișeze, se ridică în văzduhul larg și îndrăgostit al primăverii. Nu aruncă umbre ci sunt tivite cu răsfrângerile sculitoare ale soarelui. E atâta de mare frumusețea lumii, în ziua, aceea, în ceasul acela, că nu pare cu puțință să se gândescă cineva la chinuri; nu s'ar putea, acele brațe de lemn, să le înfloriți cu flori de câmp și să atârnați, de la una la alta, cununii de frunze noi, să ascundeți spânzurătorile sub ziduri de verdeață și să stați la umbră, fraților, împăcați și binevoitori, întreaga după-amiază?

Dar Preoții, Scribii, Fariseii, sadicii, răzbuțitorii, veniți acolo să-și ațâțe pofta cu privilegiștea celor trei agonii, se frământă de neastâmpăr și îmboldesc, cu glume de rând, încetăneala Romanilor.

Centurionul dă o poruncă. Doi ostași se apropie de Isus și-l despoaie, cu mișcări repezi și grosolane, de toate veșmintele de pe el. Răstignitul trebuie să fie gol: ca cel ce intră în baie, spune un vechiu cârturar.

Abia ce-l văd despoiat, îi trec două frângii pe subțiori și-l trag în sus pe Cruce. La jumătatea trunchiului e un piron drept scaun și trupul trebuie să găsească acolo o rezemătoare chinuitoare și dureroasă. Un alt soldat sprijinind scara de unul din brațele de-a curmezișul, se urcă sus cu ciocanul, apucă mâna care vindecă leproși și mângăie părul copiilor, o întinde pe lemn, înfige un cui în mijlocul palmei. Cuele sunt cam lungi și cu o capsă lată, să se bată bine. Fierarul cel neînvațat dă o lovitură care străpunge pe dată carnea, și-apoi alta și o atreia, pentruca vârful să intre vârtos și să nu rămână afară, decât capsă. Puțin sânge țâșnește din mâna găurită pe mâna care bate, dar harnicului lucrător nu-i pasă și bate mai departe, voinicește, până ce treaba nu-i făcută cum se cade. Atunci se du jos și face la fel cu mâna cealaltă.

Toți au amuțit, cu nădejdea că vor auzi urletele blestematului. Dar Isus tace în fața călăilor, precum a tăcut în fața judecătorilor.

Acum e rândul picioarelor. E un lucru care se poate face de jos, căci crucile romane nu sunt prea înalte, așa că de se lasă acolo multă vreme trupurile oșândișilor, pot ajunge până la ele căinii și șacalii să scormonească măruntașele și să le mănânce.

Țintuitorul ridică în sus genunchii lui Isus, pentru ca laba picioarelor să se lipească, întinsă bine, de lemn; iar după ce ia măsura, cu un bețoșor, pentru ca vârful de fier să se înfigă între două oase, repede lovitura, în cel dintâi picior și strânge cuiul până ce nu se înțepenește bine. Asemenea face la celălalt picior și în cele din urmă privește în sus, cu ciocanul în mână, să se încredinșeze că lucrul e făcut cum se cade, că nu lipsește nimic. Și-a uitat de placa scrisă, pe care-o luaseră de la gâtul lui Isus și o aruncaseră jos. O ia, apucă iar scara și cu două ținte o prinde în vârful trunchiului crucii, de-asupra capului încoronat cu mărcini.

În sfârșit se du jos, aruncă ciocanul și se uită dacă tovarășii au isprăvit. Tălharii sunt și ei gata, toate trei Crucile au jertfa lor de carne. Ostașii se pot odihni, pot împărți hainele, căci cei de sus, de-acuma nu vor mai avea nevoie

de ele. Rămășițele celor despoiați se cudevaneau prin lege călăilor. Patru erau ostașii cari aveau drept la vestimintele lui Isus și făcură din ele pa ru părți. Rămânea saitul care era fără cusură, țesut dintr'o bucată. Era păcat să-l taie căci pe urmă n'avea să-i mai slujească nimănui. Dar unul din ei, bătrân jucător, găsi leacul. Scoase zarurile, le aruncă în coif, ca săgeătorii porumbelului virgilian, și saitul fu tras la sorți. Deacuma Regele Judeilor nu mai are pe lume decât spini cununei pe care i-au lăsat-o pe cap, spre mai mare ocară.

Totul e săvârșit; picăturile sângelui său cad încete din mâini pe pământ iar cele din picioare brăzdează cu roșu so-clul crucii. De acuma nu va mai fugi: gura-i blestemătoare, peste puțin, se va deschide largă de agonie, dar va rămâne goală de cuvinte pentru totdeauna. Ucigașii pot fi mulțumiți de ei înșiși și

în fața sfintei cetăți; Invățătorul atâtor discipoli are drept singură tovarășie doi hoji, care-l suduesc și patru ostași cari mor de urât. Chiamă deci pe Tatăl tău să te mântuiască, ori un stol de ingeri care să te ia de-acolo și să ne risipească cu săbii de foc. Atunci vom crede și noi că erai Cristos și vom cufunda fața în pulbere să ne închinăm ție.

Iar unii dintre preoți, dând din cap, spuneau:

— Tu care nimicești Templul și în trei zile îl zidești din nou, mântuește-te pe tine! Dacă într'adevăr ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-te de pe cruce!

Este un îndemn ce aduce aminte de-acela al Satanei în Pustiu. Și ei, la fel Satanei, vor o minune. De câte ori au cerut ei un semn! Un mare semn ar fi dacă tu ai izbutit să desfăci cele patru cuișe și să cobori de pe cruce, sculipind în văzduh puterea Tatălui, care ar trebui să ne săgeteze ca pe niște ucigători de zei. Dar vezi bine că piroanele sunt tari, nu se îndoaie și că nimeni nu se arată, din cer ori de pe pământ, într'ajutorul tău.

De-avalma îl bârfeau Scribii, Bătrânii, până și soldații cari n'aveau nici un a-

RASTIGNIREA DOMNULUI, din Triodul dela Buzău, 1700.

de spânzurătorii streini. Otrăvitorul norodului, dușmanul Templului și al Orânduiri, e ținut cu patru piroane zdrene pe stâlpul nerușinării. Stăpânii din Ierusalim, din astăseară, vor putea dormi somn mai liniștit.

O larmă de rânjețe drăcești, de strigăte voioase, de glume crunte, se ridică din mijlocul inghesuelii ce se grămădea în preajma dealului. Iat-o colo, pasărea cea afurisită, cobitoare, ca o bufniță ținută cu aripile întinse la ușa țaranului. Săracul care voia numai un suman, acum e despoiat; hoinarul care n'avea o piatră să-și odihnească funtea, azi are un frumos căpătâi de lemn; înșelătorul care trăgea pe sfoară cu minunile lui, nu mai are mâinile slobode să frământă noroiul ce da vederea orbilor; Regele, are drept tron un cui tare de lemn; pizmuitorul Ierusalimului e spânzurat

mestec, până și hoții, cari totuși pătimeau la fel cu dânsul.

— A mântuit pe alții și nu se poate mântui pe el! Nu este Regele Israelului? De e Cristos, Alesul lui Dumnezeu, coboare de pe cruce, să vedem, și să credem. Se du în paza lui Dumnezeu; decă Dumnezeu vrea să-i aibă cu tot dinadinsul, scape-l acum, căci a spus: Eu sunt Fiul lui Dumnezeu.

A dat zvon în țară că a venit să aducă viață dar nu e în stare, acuma, să scape el însuși de moarte! S'a lăudat că este Fiul lui Dumnezeu iar Dumnezeu nu se mișcă să deslipească pe copilul său de spânzurătoare. Atunci, n'a spus decât minciuni: nu-ă adevărat că a mântuit pe cineva și nu-i adevărat că Dumnezeu îi e tată; iar dacă a mințit întru aceasta, a mințit și întru tot și-și merită soarta. N'aveam nevoie de această dovadă dar

și dovada s'a arătat, limpede, s'o poată vedea toți; mai liniștit decât așa, sufletul nostru nu poate să fie. În clipa asta, minunea ar fi fost cu puțință, n'ar mai fi acolo ținutii să pătimească; dar cerul e gol și soarele, candelă a lui Dumnezeu, ne luminează ca să se vadă mai bine încrețiturile feței lui și găfăitul greoiu al pieptului.

Ce mare păcat că Romanii nu îngăduie străvechica noastră osândă pentru blestemători, căci ne-am fi vărsat focul mai bine, unul câte unul, bătându-te cu pietre; și fiecare din noi ar fi avut partea lui de gust, luând la ochi capul cu pietrele bine sparte, să te umplem de vântăi, de strivituri, de sânge, să te îmbrăcăm într'un suman de pietre, să te ascundem într'un munte de bolovani. Odinioară în fața femeii păcătoase, le-am lăsat jos, pietrele, dar azi n'meni n'ar fi dat îndărăt și ai fi plătit pentru tine și pentru ea. Și crucea e bună, dar nu umple inima privitorilor de mulțumire. Dacă cel puțin acești streini ne-ar fi îngăduit și nouă să dăm odată cu ciocanul în cuie! Nu răspunzi? Nu mai ai postă să propăvăduiești? Nu ești în stare să cobori? De ce nu binevoești a ne aduce și pe noi la matca credinței tale? Dacă trebuie să te iubim, apoi dovedește-ne mai întâi că Dumnezeu te iubește până într'atât încât face o mare minune ca să te smulgă morții!

Dar Dumnezeescul ținut tace. Sfășierea frigurilor care încep, nu e atât de cumplită pe cât sunt cuvintele fraților care-l răstăgnesc a doua oară pe crucea înfricoșetorei neștiințe...

Răsuflarea lui Cristos se făcea tot mai greoaie. Pieptul i se umflă cu ostentivă frământare, să bea un strop de aer mai mult; capul i se lovea de nodurile lemnului; inima--i zvăcnea cu bătaie repezi și năvalnice care-l zguduiau, voind parcă să-l smulgă; frigurile însetate ale răstăgnitului îi ardeau tot trupul, ca și cum sângele i s'ar fi prefăcut prin vine în foc curgător. Trupul întins în acea nesuferită așezare; ținut în grinzi fără puțință de-a schimba locul; ținut de mâinile care se spintecau dacă se lăsa în voie, iar dacă le ținea în sus, oboseau prea tare mijlocul sfășiat și bicuit: acel trup tânăr și dumnezeesc, care în atâtea rânduri pătimise ascunzând un sufler prea mare, era acum un rag de durere pe care ardeau, de-avalma, toate durerile lumii.

Răstignirea într'adevăr, după cum mărturisă un retor ucigaș care muri asasinat mai înainte de Cristos, era cel mai crud și mai grozav dintre chinuri. Acela care dădea cele mai mari dureri și pentru mai multă vreme. Dacă se arăta teanosul, o lăncezoală jalnică grăbea moartea; dar erau unii cari se dovedeau mai tari, îndurând din ce în ce mai mult, până a doua și chiar a treia zi. Setea frigurilor, congestia inimii, înțepenia vinelor, înțepăturile mușchilor, amețea și zvăcniturile capului, groaza sfășietoare și mereu crescândă, nu erau în stare să-i răpună. Inșă cei mai mulți, după douăsprezece ore, își dădeau suflul.

Sângele celor patru răni ale lui Isus se închegase în jurul cuelor de fier dar orice mișcare făcea să izvorască șiroaie care se prelingeau încet pe cruce în jos și picurau pe pământ, Capul i se indoise, de înțepenia gâtului, într'o parte; ochii ochii aceia muritori în care se arăta Dumnezeu să privească pământul, se înecau în sticlirea agoniei; iar buzele vinete, crăpate de lacrimi, uscate de sete, strânse de răsuflarea grea, arătau urmele celei din urmă sărutări, sărutarea ciumată a Iudei.

Așa moare Dumnezeul care-a scăpat de friguri pe bolnavi, care-a dat apa

— FRONTISPICIUL DIN TRIODION, 1700 —

LUNA

A ajuns subiect demodat și banal
Doar în cărți, dar pe drumul tău nu;
Nu pe cer strălucit și n'ghișit, de cristal,
Ci pe drumul pe care mergi tu —

Ca o pavăză'ți trece 'nainte, lucind,
Peste porți, peste plopi fără foi,
Când te-oprești undeva, stă și ea din colind
Când pornești, reporniți amândoi.

Stați de vorbă, aiurând, peste negre-arături,
Poposiți lângă pomii bătrâni,
Speriați, răsăriți la răsucel albăstriei,
V'aplecați, lăcrămând, pe fântâni.

Tălmăciți cotiturile 'n câmpu 'nverzit,
Pe când tot e 'ntr'o ceață îmbrăcat:
Ochii tăi, sau ai ei, vioriu strălucesc,
Ca prin fum, luminând tremurat —

Când e 'ntins, ne 'nterrupt, câmpu' întreg, sub polei
Și doar tu îți fii drumul, stingher.
Ai simțit: ochiul tău arde 'n flacăra ei
Și-l priviți amândoi de pe cer —

Iar când, palidă, ea, ca un chip vestejit,
Se 'nvește cu vineții zori,
Tu, pe masa cu cărți, îți lași capu' aurit,
Luminând, ca pe-o boltă de nori. —

MIHAIL CELARIANU

vieții celor însetați, care-a trezit morții din sicrie și din morminte, care-a făcut să umble pe cei încremeniți de dambă, care-a izgonit diavolii din sufletele îndobitocite, care-a plâns cu cei ce plâng, care-a făcut să se mai nască odată, l' o viață nouă, cei păcătoși, în loc să-i pedepsească, care a propovăduit, cu vorbe de poezie și cu dovezi de minune, acea iubire desăvârșită pe care brutele smintite, tăvălite în somn și sânge, n'ar fi fost nici odată în stare s'o descoperi. A închis rănile și i-au rănit trupul lui cel neprihănit; a iertat făcătorilor de rele și e răstignit, nevinovat, de răufăcători în mijlocul rău-făcătorilor; a izb't în neștire pe toți oamenii, chiar și pe accia cari nu-i meritau iubirea, iar ura l-a ținut aici, unde ura e pedepsită și pedepsește; a fost mai drept decât înșăși dreptatea și s'a săvârșit, pentru el, cea mai vicleană nedreptate; a chemat vitele cele

mai josnice la cucernicie și a căzut în mâna înșositorilor și a diavolilor; a adus viața și-i dau în schimb moartea cea mai păcătoasă..

Se părea că firea însăși ar fi voit să ascundă grozăvia acelei vedri. Cerul, care fusese senin toată dimineața, se întunecă pe neașteptate. O ceață deasă, de parcă ar fi venit din smărcurile Iadului, se ridică în spatele dealurilor, și încet-încet se risipi în toate colțurile zării. Un stol de nori negri se apropie de soare, de acel plâpând și limpede soare de Aprii care încălzise mâinile călăilor, îl învalui, îl năpusti, și la urma urmelor, îl acoperi cu o perdea groasă de negură. „Iar până la cel de-al noulea ceas, fost-a întuneric peste tot ținutul acela“.

(din italienește de)

ALEXANDRU MARCU

MOARTEA LUI DANTE

de ALEXANDRU MACEDONSKI

ALEXANDRU MACEDONSKI

SCENA IV. — Actul II.

Muzele, Gândul lui Dante.

— Melpoe muzicală —

(Muzele apar)

UNA DIN MUZE (recitativ)

El doarme — doarme liniștit —
In somn nu este suferință, —
Inalta soartă și-a 'mplinit,
Și viața nu l-a biruit —
Purtat plin slăvi e de credință
Și de arme — doarme liniștit.

MUZELE (cor)

Inalta soartă și-a 'mplinit
O ALTA MUZA (recitativ)

Mai e, surori, o amânare,
Căci Zeii astfel o voiesc:
La prea înalta lui cântare
Terzete, șeșe, mai lipsesc.

MUZA EPOPEIEI

Pe mine Muza Epopeiei,
Aceste versuri mă privesc:
In rytmul sfânt al melpoeiei
Le simt că 'n mine înfloresc.

MUZA PRECEDENTA

Atunci?

MUZA EPOPEIEI

Intr'una priveghindu-l,
Aștept, dureri să mi-l frământ,
Și când senin fi va fi gândul
In somnu-adânc să i le cânte.
(Apare Gândul lui Dante)

MUZA EPOPEIEI (văzându-l)

Dar ce văd? însuși el s'arată
Mai luminos ca altă dată.

MUZELE (cor)

Mai luminos ca altă dată.
GÂNDUL

El, da — căci e furat de-o pace
Ce firea toată i-o pface
Și ce-l tot duce spre-o 'nălțare
Ce-l pregătește de plecare.

MUZELE (cor)

Tihnită, fie-a lui plecare.
O MUZA

Dar răni având mereu deschise,
Bun gând ușor ai fi putut
Inconjurat să-l lași de vise.

MUZELE (cor)

Ușor — ușor ai fi putut
Inconjurat să-l lași de vise.

GÂNDUL

Și tocmai astfel am făcut. —
El trece-acum dintr'o poiană
De 'nvoalte roze de argint
Către lumina diafană,
A unui verde labyrint,
Cireșii 'n cale-i înflorește
Sub pasul lui lalele cresc —
O adiere-l răcorește
In visul lui Dumnezeuesc.

MUZA EPOPEIEI

De visu-i dar te folosește,
Și 'n somnu 'n care e-adâncit,
Ascultă — și adânc strecoară
Al Epopeiei lui sfârșit
Ce ș'a lui viață o sfârșește
Pentru ca el să nu mai moară.

GÂNDUL

Este-o minune cum robești... —
Voi face tot ce poruncești.

MUZELE (cor)

Strecoară 'n somnu lui — strecoară.
Al Epopeiei lui sfârșit
Și să-i rămână 'ntipărit
Pentru ca el să nu mai moară.

MUZA EPOPEIEI

(apropiindu-se de gând)

Deci iată-l...

(șoptindu-i lung la ureche)

Ține-l minte bine.

GÂNDUL

N'ai grijă... — E de veci în mine.

(Gândul pieri)

O MUZA

(mișcare a ei ascultând)

Dar... — Pasuri vin pe neștiute
Și... (Melpoea muzicală înaintează)

MUZELE

Să ne facem nevăzute.

SCENA V.

Fiii lui Dante, apoi Dante și Fiica lui
INTAIUL FIU. — La urma urmei cinci
scuzi pentru doi cai la lectica în care
se vor urca tatăl și sora noastră, cât
și pentru conducător, și un scud de
fiecare cal pentru noi, nu este tocmai
scump. — De-aici la Padova e un drum,
și bătrânul Bepo ne-a îndreptat bine.

AL DOILEA FIU. — Mult nu e — dar
e mult de tot când îl-este punga aproape
goală. Ah! mare lucru e și banul! Cât
soare și câtă putere e în el.

DANTE (Dante s'a arătat sprijinit de
fiica lui și a auzit cuvintele din urmă). —
Nu copilul meu — copiii mei — soarele
și puterea sunt în suflet — în tinerețe
și în sănătate — într'un cuget curat.
(Așezându-se): Nu mai am decât unul
din aceste trei bunuri, dar tot am mult.
Cu toate acestea ce frumos era totul în
mine și împrejurul meu, când aveam și
pe celelalte două. Oh! tinerețea! cum s'a
dus! (mică pauză). Dar sănătatea?...
Cum m'a lăsat și ea! Și câte puteri su-
fletești nu mi-au dat, — sufletești și tru-
pești — și una și alta. Dar veniți mai
aproape de mine, trageți câte un scaun
— Așa! — Așa — Nu v'am văzut de
atâta vreme, copiii mei — (fi mângâie),
cum vă doream, (sărută pe cel mai ma-
re). Pe tine — O! Cât (sărută pe cel
de al doilea) Cât — Cât și pe tine! (să-
rută pe fiica sa). Dar pe tine? Aș avea
oare graiu să-ți spun?

INTAIUL FIU. — Tată. te obosești
însă....

DANTE. — Nu, rău nu-mi face — bine,
da.

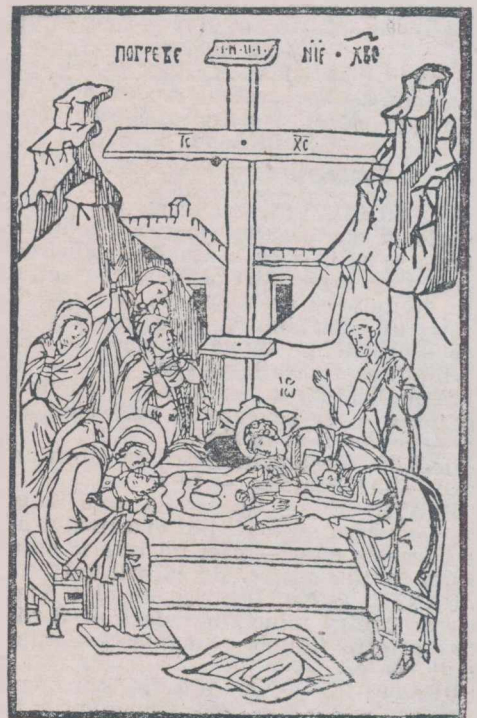
AL II-LEA FIU. — Ori cum... cred....

DANTE. — Crede ce-ți spun eu, —
sunt odihnit — vindecăt. Venirea voas-
tră a făcut minunea. Impărătește ca a-
cum n'am dormit de mult — de când
eram copil — dacă am fost copil vre-o
dată. Gândiți-vă: trei ore de somn în
șir — și de somn liniștit — dulce glumă
e asta?... legănat de aripi, sărutat de a-

ripi... O! și într'un vis pe care nu-l mai
țin minte! dar a cărui frumusețe, a că-
rui lumină îmi umple încă sufletul... —
Cuvintele pe care le-am auzit apoi —
Vai! de ce nu le știu? Sunetele lor se
deșirau de pe o cordea de aur și cădeau
unele după altele ca niște mărgăritare,
iar armonizându-se întocmeau ca un
cântec. O! și ce cântec? Al însuși celor
șeșe tertete de pe urmă ale epopeiei
mele... In sfârșit... Ce e de făcut? Sune-
tele vorbelor nu mi-au rămas în minte...
Mi-a rămas numai ca un parfum al
lor... Și cu toate aceste, ceva îmi spune
că ele nu pot să fie stinse de veci — căci
s'o știți, copiii mei, cântecul vine de sus,
dela Zei. Cum mi s'a desvelit taina, e
greu să vă spun, dar tot o să 'ncerc...
(mângâie pe unul din copii). Chipul tău
nu s'a schimbat mult... (mângâie pe ce-
lalt). O, nici al tău! — (Mângâie pe fiica
sa). Al tău și mai puțin. (In vremea a-
ceasta copiii lui Dante s'au lăsat treptat
în genunchi împrejurul lui) — O să 'n-
cerc dar, deși e mult de atunci.
— Știu eu câți ani aveam? Cinci-spre-
zece, șapte-spre-zece? Poate mai puțin,
dar peste șapte-spre-zece, nu, și... copi-
lărie curată... într'o noapte m'am deș-
teptat din somn în hohote de plâns, iar
când mi-am reluat firea știam doar a-
tât: că-mi vorbisera glasuri dumneze-
ești și că numai ciuda că nu țineam
minte spusele lor, îmi smulseseră la-
crămile.

Ce este însă ciudat de tot, e că, târ-
ziu — la începutul vremii când înce-
pusem să mă duc din cerc în cerc spre
locul chinuților de veci și când terzet
după terzet se înșiră cu înlesnire sub
pana mea, nu știu de ce-mi veni gân-
dul că nu le scriu eu — care să fie a-
cest mister copiii mei? — și că vorbele
ce isvorau de sub pana mea și ca dela
sine meșteșugite în versuri, mi-ar fi su-
flate de altcineva în auz — de un alt-
cineva care nu eram eu, dar care putea
prea bine să fie cel din visul meu de o-
dinioară — chiar el — chiar el care mi
le înoia în minte și că...

INTAIUL FIU. — Cum te obosești,
tată.

INMORMINTAREA LUI CHRISTOS
din Triodul Penticostar slavonesc (1530).

DANTE. — De loc. — Dacă vă spun că sunt vindecat. — Dar să vorbim de voi — de numă voastră — de Genuna Donati pe care ați făcut bine că ați iubit-o. — Cele care s'au petrecut între noi nu vă priveau. Genuna a fost o femeie cum sunt puține: Demnă și de iubire și de respect.

Putea însă să mă înțeleagă? Eram înșurat cu alta — cu o nălucă... Eu am fost vinovatul.

Și, poate nici eu: Nimeni nu poate să fie de cât ce este. Ea, ce-a fost — eu, ce sunt...

FIICA LUI (mângâindu-l). — Destul, tată, te rog.

INTAIUL FIU. — Ți s'a aprins din nou obrazul.

AL DOILEA FIU. — Și mâna îți arde iar...

DANTE. — Bine. Mă liniștesc. Cât despre sănătos — uitați-vă la mine... (se scoală fără șovăire). Iată: slăbiciunea mi s'a dus... Nu mai sunt înfriguratul pe care l-ați găsit. (Dante se mișcă în timpul acesta cu siguranță printre copiii lui). El se duce apoi spre colonada ce da spre mare). Puteți prin urmare să nu mai aveți teamă. Vedeti singuri: Nevoie n'am de sprijin. Puterile mi s'au întors (se oprește lângă coloană uitându-se spre mare).

(Efect de lumină roșie)

În ce glorie apune! și ce frumoasă e marea — viața! și cum amândouă au să se ducă odată cu el, să se înnece în întuneric, să nu mai fie. — Da. — Dar și cum are să renască și el și totul — mâine. — Ați auzit, copiii mei — mâine! — Căci orice azi are un mâine — îl are să n'o uitați.

(în extaz)

Marea! Soarele! Viața!

(cu liniște către copiii lui)

Și acum am să vă rog și eu ceva.

(se aude sunet de clopot ce chiamă la masă)

— Tocmai la asta mă gândeam: Clopotul chiamă la masă. — O mulțumire — o mare mulțumire faceți-mi-o... Voi sunteți oboșiți, veniți de pe drum, sdruncinați de emoțiuni... duceți-vă fără grijă la masă — fără nici una. Mai e în sfârșit și altceva și am să v'o mărturisesc: vroi să mă reculeg — să rămân singur — așa sunt poeziile... duceți-vă fără, fără nici-o grijă (și duce binișor spre galerie). — O voiesc — sunt bine — cu totul.

(după ce dispar)

Singur încă odată.

(ducându-se spre colonada din dreapta) în fața mării, a soarelui, a cerului.

SCENA VI.

Dante, Umbra Beatricei.

BEATRICE. (apărând în stânga lui). — Sorele acesta, Dante, marea dinaintea căreia te afli, și ce e așa de frumoasă. cerul spre care ridici ochii și ce-ți pare așa de dulce și de adânc, ce te farmecă atâta, nu sunt iubitul meu, decât umbre searbăde pe lângă frumusețile neînchipuite pe care le văd alți ochi — pe care eu din lumea mea le văd — ce sunt în mine — și pe care le vei vedea și tu — ce vor fi și în tine.

DANTE (deșteptându-se ca dintr'un vis). — O! Beatrice — tu?

BEATRICE. — Eu — da totdeauna eu — eu care nu mai sunt, și tocmai pentru aceasta sunt — căci nu trăiesc oare acum în tine mai mult ca oricând?

DANTE. — Nu, Beatrice, tu ai fi fost aceeași pentru mine chiar dacă ai fi rămas printre ființele pământesti — mai mult poate...

BEATRICE. — Nu, prea iubitul meu, nici eu, nici vre-o altă femeie n'ar fi fost pentru Dante decât ce-a fost soția lui — una sau mai multe alte Genuna Donati. Nimic mai mult — nimic mai mult — mai puțin poate.

Cântecelor

În umbră de pădure licuricii,
— O, cânturi dragi crescute 'ntre zăbrele—
Voi mi-ați împodobit un cer cu stele
Și v'ați pierdut, în umbra deasă, mici,
Cu visele și gândurile mele.

Și stați așa, comori ascunse 'n lut
Vrăjite de zeiască armonie
Și nimenea pe lume nu vă știe
Și nimeni, poate nu v'a cunoscut
Atât de 'ndurerata melodie.

În voi o lume-am vrut să investmânt,
Dar lumea 'mi pierde 'n voi neînțeleasă—
— O, soarta mea și-a voastră-i nemiloasă.
— Ca voi o licărire și eu sânt
Și tuturor uitarea ne e casă.

Dar, poate cerul bun s'o îndură,
Din moartea mea un cânt să se resfire:
Va plânge'n el o șoaptă de iubire
Și eu din noapte'mi mă voi bucura
Că-am mai trăit o clipă 'n amintire.

EUGEN VICTOR

DANTE. — Nu, prea iubită mea, tu n'ai fi fost o Genuna Donati.

BEATRICE. — Aș fi fost o femeie ca toate — iar dacă nu ca toate — o făptură supusă tutulor legilor vieții pământesti. Trecerea unui nor pe cer, ploaia, căldura, frigul, dorințele, ispitele — mai puțin de-atâta — un sgomot, un sunet prea ascuțit sau prea aspru — mi s'ar fi răsfrânt în suflet ca într'o oglindă, mi l'ar fi întunecat — m'ar fi făcut rea, posacă, cicălitoare — și ce-aș mai fi fost eu atunci pentru tine? Și, iar, chiar dacă aș fi urmat să te iubesc, aș mai fi fost iubită de tine?

DANTE. — Te-aș fi iubit și atunci, Beatrice, ți-o jur!

BEATRICE. — I-ai mai jurat, și Genunei Donati. — Dar eu nu m'am mâhnit — căci ceva în mine îmi spunea că n'o vei iubi... O! Cum nici pe mine nu m'ai fi iubit — iar pentru ca să fii al meu în eternitate — și numai al meu, — m'am desbrăcat de haina trupească.

Așa te-am iubit eu Dante. Căci afl'o: nu boala m'a doborât. Eu m'am lăsat să mor. Căci trebuie să știi, prea iubitul meu, ce nu știu ceilalți oameni.

Nimeni nu moare de cât atunci când vrea, și nu e om care să nu vrea să moară când nu mai are dorința să trăiască.

DANTE. — Dar eu, de ce mai trăiesc încă, Beatrice?

Mai este vre-o dorință în mine?

BEATRICE. — Mai este una. Nu ți-ai sfârșit poema.

DANTE. — E adevărat (meditație). Cele șase terzete...

BEATRICE. — Și pentru aceasta te mai răpește soarele pământesc, cerul acestei vieți ce-ți pare așa frumos încă, marea...

DANTE. — Dar ce vezi tu Beatrice, în viața ta de dincolo, de aceasta, spre a-mi vorbi mie astfel?

BEATRICE. — Un soare ce n'are margini. O lumină ce cuprinde în ea nesfâr-

Milton, după ce orbise, s'a însurat pentru a treia oară cu o femeie foarte frumoasă. Într'o zi, un prieten îi spune că femeia lui e untrandafir.

— Așa e, răspune Milton, nu știu asta după culoare, dar am aflat-o după spini!

Antoine, celebrul regisor, strigă unei artiste bătrâne care repeta pe scenă:

— Nu așa, doamnă! Nu știți cum se ureă o scară!

La care primi următorul răspuns:
— Domnule sunt de 52 de ani de când locuiesc în catul al șaselea!

Tristan, Bernard își definea într'o zi precum urmează situația sa față de feciorul său din casă:

— Deosebirea dintre stăpân și slugă constă în aceea că amândoi fumează aceeași calitate de țigară, dar că numai unul le plătește!

Voltaire, întreabă într'o zi pe un tânăr, ce profesie vrea să aleagă.

— Medicina, răspune tânărul.

— Cu alte cuvinte, răspune Voltaire, vei experimenta cu materii necunoscute, pe un corp necunoscut!

Dante, fiind numit ministru plenipotențiar la Roma de către Senatul din Florența, nu se putu decide dacă e mai bine să plece sau nu. La un moment dat, exclamă:

— Cine rămâne aci, dacă plec eu? Cine pleacă, dacă rămân aci?

Lord George ținea un discurs electoral, când o cărămidă sbură prin fereastră și căzu la picioarele tribunului. Fără a se turbura, exclamă:

— Acesta e unicul argument al adversarilor mei!

RUD. A. KNAPP

șitul și ce e întuneric pentru ochi omenești, și aud un graiu ce e tot lumină și ce e și cântec și mângâiere — un graiu din care es toți fiorii și toate cugetările și simțirile omenești, iar extazul în care mă duc e al neînchipuitelor plăceri și pentru el nu e nici timp nici loc, prea iubitul meu...

DANTE. — O lumină ce e întuneric pentru ochi omenești.

(se duce spre masă)

O lumină ce este și văzută și auzită, o lumină ce este graiu, cântec, mângâiere; din care ies toți fiorii... (Către Beatrice). — Beatrice, mai vorbește-mi...

BEATRICE. — Nu; îți va spune în curând gândul tău ce mai trebuie să știi. (Beatrice dispare)

Beatrice! Beatrice! (se uită împrejur). N'o mai văd.

(Se așează la masă. — Meditativ ia condeiul și o hârtie — scrie —)

„Lumină ce...

SCENA VII.

Dante, cei doi fii.

AL DOILEA FIU. — Tată!...

INTAIUL (către al doilea). — Pst!

DANTE (cu condeiul în mână, cu capul sprijinit în palmă). — Lumină ce...

INTAIUL FIU (către al doilea). — Să ne retragem. — Își scrie terzetele.

Finele actului al II-lea

ALEXANDRU MACEDONSKI

Legenda dragostei neprihănite

de DESIDERIU SZABO

vanni Molineri era fierar. Flăcău sul îndesat și pumnul dur. Ziua în scânteia fierul, și după dilatarea or lui mari se vedea, că obișnuia earândul să privească în para focu- trairul lui Giovanni era munca, și ară de umbletul mâinilor, rostea e cuvinte.

tr dimineața și seara Giovanni își tra buzele. Dimineața, când soarele or spunea lumii: — oameni buni, să trăiți, ziua de azi este vred- să fie trăită, mai ales ziua de azi, vedea: — și când dimineața răsuna tele de clopote ale orașului, ca o are de dragoste: Giovanni se spăla ducea în colțul chiliei curate. Acol i Crist, cu cele cinci rîn' sânge- răstignit pe crucea strălucitor de asă; acolo, lângă El, sta Maria, i Lui, în vestmânt albastru, cu ini- priusă. Giovanni ingenunchia și din ul sufletului său se înălța un imn răsunător, ca răsufletul larg al u- ertfe ferocite. Până sus în bolta ca- ană la bolta crengilor, până sus la albastră a mării iubiri acru se ea de inimă omenească. Și sus în Rai i buclași, cu mânuțel împletite, ă pe Maria: — Maria, dulca noastră i, hai să mergem, jos, să ascultăm nul acesta bun.

ria porni și în urma mant'ei sale al- e, strălucitoare, se rostogolea car- razătoare a copiilor-ingeri. Soarele lda în razele lui, și răsetele lor dulci au în aerul dimineții. În urma cetei te sburau porumbei cu aripele al- e și paserile ținuturilor depărtate. iria și ingerii se lăsară, cu o furișă e văzută, în casă, iar porumbeii și ile străine se așezară pe strășină ntară un cântec minunat și nemai-

vanni nu observă nimic, ingenuchie fărămiți sufletul în innuri nespus florite și de bune. Și alătura inge- nie mama lui, o femeie bătrână — nă, care demult nu mai vedea, nu auzea, și cărei chiar și glasul i s'a în scurgerea timpului; dar în su- i veșnic ea pipăia mereu glasul co- ii ei și își mișca buzele în tremu- rugilor de preamărire. Și pe amân- mare căldură îi contopi într'o a- iubire, și inima tânără a lui Gio- și dragostea bătrânei devenea o e nesfârșită. Și sus în aer, ca în înălțat de tămăie, trona Maria; și îi ingeri se bălăciau în sunete, ca urile crude ale pruncilor în apă ță. Rădeau spre Maria, care su- i:

Ce băiat bun e Giovanni ăsta și mplă și de treabă femeie e mama

oi Giovanni lucra toată ziua. Bătea și fierul scânteia ca ochiul iadu- bătea, parcă ar fi bătut un vrășmaș u, care îl urăște, îl tulbură și îl . Și nu mai era deosebire între el

ideriu Szabó este fără îndoială cel artist dintre scriitorii unguri ai ației noi. Mănuște limba ungu- ă așa cum a învățat dela marele său tru Ady, și îi dă inflexiuni și ilități de exprimare pe cari nu le înainte. Uneori îți pare că a reușit împrumute calitățile limbilor neo-. Atitudinea cinică oclindită în i lui, arta scrisului și viața plină ntraziceri pe care o duce au făcut nii să-l numească un Wilde ma-. Omenescul d'r cărțile lui este ; și totdeauna general.

și munca lui. Erau o voință singură, cinstită.

Când soarele cobora și lucrurile is- piăvite aduceau seara, când cele o sută de clopote plângeau înaintea nopții, ca o mare neliniște omenească, Giovanni își spăla mâinile, își ștergea funinginea de pe fața lui frumoasă și tânără și iarăș ingenunchia în colțul chiliei curate. Și mama lui ingenunchia iarăș lângă el, ca să scoată cu viața ei bătrână ruga fiului, și ruga fiului se înălța din nou ca o pasăre odihnită. Maria, in- gerii și blândeale paseri ale aerului ce- resc coborau iarăș să se scalde în baia curată a serii. Și visurile lui Giovanni erau curate — ca de-o mare lumină și se cufundau în neprihănita odihna a tru- pului, ca lumina lunii în apa de argint a pârăului.

Bun era Giovanni. În mâna întinsă spre el, punca pomană, de pe spatetele gârbo- vit al femeilor bătrâne lua povara pe umerii lui, drumeților veniți de depar- te le deschidea ușa și lacrimile isvorâte le ștergea cu vorbe bune. Căci sufletul lui vedea fiecare suferință și nenorocire pe aceeași față, pe fața care îl privia de pe crucea strălucitoare.

Într'o Duminică dimineața Giovanni se duse la biserică. Tot atunci se duse

la biserică și Romarina, fata celu' mai bogat brutar din oraș. Ochiul lui Gio- vanni se deschiseră din rugăciune, și văzu pe Romarina și prin ea văzu pro- pria sa tinerețe, acum înăiaș dată, dintr'odată, așa cum după o perdea căzută ar fi văzut un trup tânăr, gol, strălucitor.

II

Micuții ingerași deschiseră och' mirați în cerul de primăvară. Soarele plutea pe lucitoarea apă a cerului cu vântre- lele desfăcute și cântecul lui Giovanni nu venea, nu mai venea. Clipoau mirați spre Maria, apoi priviră unii în ochii celorlalți. Dar Maria tăcea și nici ei nu îndrăsniră să vorbească. Poate că Gio- vanni e bolnav — își sopți și eși unul dintre ei. Poate e ostenit — gândi un altul. Și fiecare mică inimioară iertă pe Giovanni.

Dar veni și seara și cântecul tot nu-i chema. Ingerii așteptară — așteptară și priviră lung în jos, prin ferestrele abu- rite ale cerului. Dar cum toată ziua se sbeguiră cu raze tinere, și cum primă- vara cea veșnică îi obosi, adormiră în poala caldelor tufișuri ale Raiului, și nu spuseră un cuvântel Marici.

A doua zi dimineața iarăș așteptară zadarnic cântecul. Acuma erau murmu- re pe buzele lor bosumflate și sub mi- cile lor bărbii îmbufnate tremura plâns înghițit. Ahea sorbiră cafeleța cu lapte, unora chiar cornurile calde și bune li se

Ultima clipă

Demult, o roade-un vierme-ascuns, încet, încet...
Și umbre negre împrejur coboară,
E palidă și simte c'o să moară
Și-un gând acum o chinuște, un regret.

Cât l-a iubit de mult! Și el, blândul poet,
Azi unde-i oare? Singur e? Ușoară,
Diafană — din viața-i de fecioară —
Răsare, floare tristă, al inimei secret:

Iubirea. Ar vrea acum să-l aibă-aproape:
Ideal, în el iubirea s'o îngroape,
Și inima-i svăcnește cu putere..

'L-aude, 'l vede... searbădă părere..
E suflul morții și ea încet se duce;
In urmă: mormânt adânc, o strămbă cruce.

AL. T. STAMATIAD

B A T R A N I I

Iar s'au certat bătrânii — dela cărți
Pentr'un valet trecut ca fată,
Și-acum bătrânul râde sub mustăți,
Bătrâna-i tare supărată.

În totdeauna au sfârșit așa
Și veșnic ea pierdu la tabinet
Cu încrederea-i prea mare și încet,
Iși pune ochelarii să vadă înc'odată,
Cu-adevărat de-e valet sau fată.

De mâniașă ce-i, se uită 'n altă parte;
Bătrânul rușinat citește-o carte
Și tace ca un fur ce-a fost surprins,
Și totuși nu vrea să se dea învins!

Într'un târziu bătrânii s'au apropiat
Și amândoi privesc înspre băiat
Ce scrie într'un carnet îngălbenit,
— Crăciunul meu e-atât de liniștit! —

Și peste umărul lui aplecați
Bătrânii își strâng mâna împăcați..

IANCU VACARESCU

1792 — 1863

înturnau prin gură. Dar îi chema un soafă nou de primăvară, noi raze și potirul desfăcut al altor flori, și se mângăiară astfel prin pajistile cerului. Seara nu se auzi cântecul și acuma chiar fața Mariei se întuneca.

În dimineața celei de-a treia zi micile șuvițe buclate se agitau mânioase și asemenea învățăcelilor, cari au primit de învățat o lecție prea mare, ridicară spre Maria degete pârătoare.

— Ce voiți? — întrebă Maria și în glasul ei era tristețe.

— Sfântă Maica Domnului, vezi, vicleanul cela de Giovanni nici azi nu cântă. Te-a părăsit, și a uitat de cele cinci răni ale Domnului — se plânse unul.

Ingerii murmurară cu glas tare :

— Nerecunoscătorul !

— Ereticul !

— Pedepsește-l !

— Bate-l !

— Să mergem să-l judecăm — zise Maria — și spusa ei se pierdu în adâncimile cerului ca un tunet greu.

Pornî Maria și în urma ei totul mănios al ingerilor fremătă, ca freamătul pădurei tinere, ca o vijelie de primăvară. Cum fulgerau în sborul lor prăvălitor prin primăvară, de pe vârful unei stânci singuraticii îi zări un corb. Se înalță și plutî pe aripile-i grele, întunecate, după cârdul strălucitor.

Ajunseră în chilie. Bătrâna femeie sta îngenunchiată acolo, în fața Mariei cu haina albastră; glasul buzelor ei moarte murmură veșnică rugăciune, ochii stinși priveau inima sângerândă, urechile ei surde își prelungiră tăcerea în veșnicie. Dar fiul ei nu era acolo, lărgă dansa. Pe măsuță aștepta o ulcea cu smântână, și un ingeraș își vârî în ea degetul pe furis. Prin fereastra deschisă spre grădină, năvălea primăvara și cântecul trandafirilor și muzica firelor de iarbă.

— Să mergem în grădină — zise Maria.

Și ceata suprapământescă sbură în grădina trezită și sub sborul ei florile se plecau, așa cum se închină fecioarele înaintea altarului. Ajunseră în fundul grădinei, unde în ploaia de soare sta un mic umbrar acoperit cu trandafiri. Buzele ingerilor amuțiră într-o aceeaș scanalizare, își acoperiră ochii cu mâinile, dar printre degetele grăsuțe furisau priviri mânioase și curioase, ca atunci când un copil vede pe un altul mâncând dulciuri oprite.

Printre rozele roșii și printre ochii deschiși ai florilor steteau goi Giovanni și Romarina. Erau îmbrățișați, cu buzele imbinare într-o sărutare; cele două trupuri tinere și frumoase în sărutul lor păreau două râuri de raze topite unul într'altul. Steteau nemișcați, dormiau, și totuși trupurile lor erau o năvălire vie a năzuinței de îmbrățișare. Ochii Mariei fulgerară și ingerii îngălbeniră. Corbul se așeză pe un plop și croncăni ca un grefier la judecată. Ingerii ajătați tunau cuvinte de mânie :

— Vezi, vezi, pentru asta te-a părăsit.

— Desfrânatul !

— Necedinciosul !

— În focul cel de veci cu el !

Maria deschise buzele, era aproape gata să rostească judecata, al cărei fiecare cuvânt înseamnă un veac de chinuri în focul iadului. Dar vocacii se mișcară, florile se legănară, firele de iarbă clătinău capetele, vânt ușor răscoli toată grădina, și această involburare primăvăratecă aruncă în ochii ingerilor mănioși neaua pestriță a petalelor roșii albe și liliachii; parfumul, cântecul, dorința îi învăliu ca vârtejul unei ape repezi. Maria își întoarse privirea spre grădina în primăvară.

Mai și sărutări era lumea întregă. Glia fragedă îngroșă cărnurile verzi, în spuza reavănă a pământului găze mici

Influența franceză introdusă în Principatele -Române încă din veacul al 18-lea, prin traduceri și pe altă căi cunoscute, începe să exercite o înrăurire asupra literaturii românești numai la începutul veacului al 19-lea. Scriitorii francezi traduși cu multă sânguință „în orele de zăbăvă” de cutare boer de țară, nu erau printre cei mai de seamă și cu toată insuficiența culturii literare din acea vreme, ei nu puteau găsi nici un răsădit în sufletul modeștilor literați români.

Veacul al 19-lea însă aduce o schimbare. Acum încep să scrie câțiva scriitori care își făcuseră studiile în străinătate și cunoscuseră acolo pe cei mai populari scriitori ai Apusului. Desigur că acei scriitori erau romanticii, al căror curent literar atrăsese atenția întregii lumi civilizate. Școala clasică franceză, dela care ar fi învățat multe lucruri bune, scriitorii noștri, era pe acea vreme demondată. Epoca ei de înflorire, veacul al 17-lea și o parte din veacul al 18-lea, nu putea găsi ecou în literatura contemporană românească preocupată numai de lucrări istorice și de traduceri bisericesti. Pe lângă aceasta mai erau și alte cauze de ordin politic, gradul de cultură a societății, etc., care nu îngăduiau ca o influență literară așa de superioară cum era cea a clasicismului francez, să poată pătrunde în principatele dunărene.

Veacul al 19-lea aduce în Principate pe Lamartine, Victor Hugo, etc. dar și pe câțiva scriitori clasici : Moliere, Boileau, Racine, etc...

Din acest din urmă, cunoscutul boer Iancu Văcărescu, crescut în tabieturi orientale și sub isonul poeziei decadente grecești, traduce cu mult succes, tragedia „Britanicu”.

Este interesant de observat la acest scriitor, influențele literare exercitate asupra spiritului său.

Deoparte literatura grecească din vea-

se îmbrățișau. Tremurarea zâmbitoare a frunzelor verzi era mișcarea năzuinței spre săruturi a unor trupuri mici. Trandafirii în dorul lor discret după iubire, cântau continuarea veșnică, și un uriaș cărbuș păntecos s'a îmbrățișat cu tovarăsa lui într'un lung sărut diform și se iubeau cu atâta grijă: se vedea, că pentru ei era de mare însemnătate, ca să mai fie pe lume și cărbuși mititei. Mugurii ramurilor se întindeau în aerul îndrăgostit, ca niște mici dorințe bărbatești și sărutare oferită era gura deschisă a florilor. Gângania cânta gânganiei epitalamul sărutării și atom mului, și grădina întregă era armonia răsunătoare a sărutului. Moartea, totdeauna gata, îngălbeni în lucruri: carne vie, dorință goală, viitor preamărit în cântări era totul. Maria rămase pe gânduri. Răsfățații ingeri o trăgeau mereu de mantie, parcă ar fi cerut dulciuri :

— Judecata ! Judecata !

Se iscă iarăș vântul și persicii își scuturară petalele purpurii pe mantia albastră a Mariei. Vântul aduse parfumul tuturor florilor, melodia tuturor sărutărilor, cântecul tuturor doimțelor. Maria privea, parcă ar fi căutat cuvintele unui cântec nemaiauzit demult — demult, și îi părea așa de cunoscut graiul aromei ce se înalță din pământul înrouat, Zămbia, glasul îi era iertare nesfârșită și cuvintele ei parcă ar fi fost paseri neîntoarse de departe. Zise :

— Și eu am fost cândva fiica pământului, copii.

Trad. de IOAN LUPU

cul al 18-lea cu toate scăderile ei cunoscute, de alta literaturile franceză italiană cu scriitorii lor cei mai de seamă și în sfârșit literatura națională și mai bine zis populară, reprezentată în acea vreme de lăutarii țigani, t.ubadnenorociți oploșiți pe la casele boere

IANCU VACARESCU

Iancu Văcărescu a luat din toți ceva, pentru a-și putea desăvârși opera, care poartă în acelaș timp și pece unei originalități modeste, dar sincere.

A fost un produs al mediului care l'a născut, căutând totuși să se emancipare de el și să se impue prin ideile sale.

S'a născut, după ipoteza autorizată de dl. G. Bogdan-Duică, la 1792. La vârsta de 12 ani pleacă la Viena, unde a studiat probabil vre-o șase ani. Acolo are prilejul să facă cunoștință din nime cu veștii poeți italieni sărbătoriți la curtea imperială : Metastasio, etc... și din opera lui traduce mai târziu. S'a spus că acolo ar fi plecat pentru câțva timp în Pisa în Italia.

Reintors în țară este surghiunit în București din anumite cauze, desigur pricina firei sale independente care nu putea să se adapteze ușor cu viața ulitoare de pe acea vreme.

În 1816 este numit ispravnic la Târnăveni.

În atmosfera liniștită din acest oraș începe Iancu Văcărescu să-și aștepte pe hârtie primele inspirații poetice, bine înțelese de natură erotică. Peste doi ani prin 1818 revine în București.

Aici a putut să exercite o influență poetică și culturală asupra contemporanilor lui înculți, bucurându-se de o trecătoare mare pe lângă stăpânitori, dat fiind că el meșteșugurile sale.

Să știe care a fost sprijinul lui la înființarea școlii lui Gh. Lazăr.

Revoluția dela 1821 îl silește, din cauză prieteniei sale cu Tudor, să fugă în Transilvania la Brașov, unde a stat mult timp. Acolo în cercul unor prieteni și-a făurit boerul muntean, planul unei organizații independente a țării sale, pe care dacă n'a putut să-l realizeze a încercat însă, de câte ori avea prilejul să și-l manifesteze contra adunării de sești din 1831, generalul Kisselef îl arestază la o moșie Moțăeni (Dâmbovitza) sau la Câmpulung. Acolo a stat vre-o șase luni.

Activitatea lui Iancu Văcărescu a

foarte rodnică și diversă. El a contribuit la clădirea teatrului, a prezidat, Asociația literară întemeiată la 1844, a sprijinit și ajutat cu îndemn și multă dragoste începuturile literare ale scriitorilor tineri de pe acea vreme: Eliade, Gr. Alexandrescu, Cârlova etc. care aveau un deosebit cult pentru acest boer ce se în-delețnicea și cu literatura.

A murit în anul 1863 la 3 Martie.

Panegericul lui Eliade ținut la înmormântarea poetului a fost cel mai frumos prinos de recunoștință din partea celor care l-au cunoscut și au avut fericea să se folosească de inteligența acestui boer.

Prin opera sa poetică, destul de modestă ca valoare literară, Iancu Văcărescu, a fost precursorul unui curent care va ajunge prin talentul lui Cârlova și Alexandrescu la o încheiere sigură și bine cunoscută.

În cunoscuta poezie „Primăvara Amurului”, I. Văcărescu ne-a dat primul pastel din Muntenia și tot aici apare pentru prima oară sentimentul trecutului glorios al neamului păstrat în ruine; sentiment dezvoltat mai târziu de Gr. Alexandrescu, Eliade, Cârlova etc.... Dar despre acest fapt destul de interesant voi avea prilejul să vorbesc mai pe larg în altă parte.

Sentimentul național a fost și mai bine concretizat în vestita lui poezie „La pecetea țării” scrisă în 1818.

În afară de sentimentul național și erotic I. Văcărescu abordează și genul satiric; iar uneori și preocuparea filosofică cum este în „Ceasornicul îndreptat”

Ținând seama de influențele literare străine cum și de aceea a poeziei populare, poetul Iancu Văcărescu, a realizat la începutul poeziei românești, câteva încercări demne oricărui poet de talent.

GH. CARDAȘ

A. — OPERA, EDIȚII:

- 1) Rasin, Britanicu, traducere, Buc. 1872, Ed. II Buc. 1861.
- 2) Poezii alese, Buc. 1830.
- 3) Regul, tragedie din limba germană, Buc. 1834.
- 4) Ermiona sau mireasa lumii ceilalte, tragedie, traducere din nemțește de la Ciegler. Buc. 1834.
- 5) Grădinarul orb sau aloiul înflorit, traducere din Kotzebue, Buc. 1836.
- 6) Napoleon la Șoen Brun și Santa Elena, Buc. 1847.
- 7) Colecții de poezii, Buc. 1848 (Sunt și de-a celorlalți Văcărești).
- 8) Poezii edit. de Alexandru Odobescu, Buc. 1878.
- 9) Poeziile Văcăreștilor în „Bib. Rom. „Socec” Buc. 1908.

ESOP

Trei acte în versuri de Theodore de Banville

(După ce ca sfetnic al regelui Cresus, a așezat Țara pe temelii sănătoase, după ce cinstea lui a eșit curată din calomniile asvârlite în față-i tocmai de aceea cari erau plini de toate păcatele cu cari acuzau, Esop cere regelui său voia să plece de la Curte, într'o atmosferă mai curată, — făcând și sacrificiul de a se despărți — în folosul mearhului său — de prietena lui de zile bune și zile rele: Rhodopa).

Act III. — Scena VI-a (finală)

CRESUS, ESOP, RHODOPA

ESOP (cu insistență rugătoare.)

De cea din urmă oară încercă-a mă 'nțelege:
Mi s'a 'ncheiat chemarea, te părăsesc, o, Rege,
Într'un deșert sălbatec, de stânci adăpostit,
Căci nu-i așa? Cu cinste, sunt slobod, însăfârșit!
Voi merge bând din apa ghețoaselor cisterne,
Voi odihni pe păduri de piatră, prin caverne,
Și voi găsi pe drumuri înguste, cum doresc,
Un pisc golaș și virgin de pasul omenesc,
Acolo unde aprig domnește numai fiara
Ce prada când și-o prinde își încordează ghiara.
M'oi mângâia cu spinii, măcieșii și răsuri
Știu cum sunt curtizanii! — Vreau fiarele pădurii.
Simțit-am în cocoase și unghia lor, și ura
M'au lingușit — și astăzi mi-e strepezită gura!
Mai schimb un cânt molatec ce sângele-mi înmoae.
Pe urletul sălbatec din munți, când vin șuvoae...
Adio...

CRESUS (cu prietenie)

Nu, tu nu poți să pleci. Căci vezi, furtuna
S'a dus! A mea putere și glasul tău, sunt una.
Asemeni unor tigrii sunt curtizanii? Da,
Așa-i, dar am nevoie de cumînția ta.
Rămâi aci! Ia fața mulțimii fermecate
Voi 'napoia orgoliul vieții insultate.
Da, vei putea păstrându-ți iar treapta orbitoare,
Să mi te-așezi la poale, — când regi stau în picioare!
Te fac la fel cu cei mari! De-acuma, liber ești.
Îți dau ce vrei, — dar numai să nu-mi ceri să trăești
Cu lupii și cu spinii deșertului. Te-ascult.
Ce vrei să-ți dau?

RHODOPA

O! Rege, îmi pare dai prea mult!
Căci ce-ar vrea înțeleptul sunt eu, și nu greșesc:
El mă iubește pururi.

CRESUS (sombrou)

Și-tu?

RHODOPA

Eu? Il iubesc.

CRESUS

Ah! Il iubești?

RHODOPA (privind pe Esop.)

Da.

CRESUS (furios se plimbă cât-va timp)
Bine. — Să tremure atunci!

RHADOPA

Nu! Moartea nu 'nspăimântă pe sclav, nici chin, nici munci!
De mult înfruntă dânsul pe-această rea cățea.
Deci, dacă vrei, — ia-i viața, dar ia-o și pe-a mea,
Și ceasul morții, dulce va fi pe-a groapei muche.

CRESUS

Așa, primesc.

ESOP (regelui)

Mă lasă să-i spun eu, în genuche.
(în genuche, apoi se 'ntoarce cu fața spre Rhodopa)
Rhodopa, ce ți-e 'n suflet, nici sufletul nu știe.
Căci râvna care-ai pus-o să-mi aperi viața, mie
Și care pentru sclavul lovit se deștepta,
Nu, nu era iubirea, ci însăși mila ta!
Ast chip, pe care cerul urgia și-o brăzdează,
Iluzia-ți divină ți-l idealizează!
Azi, de-am porni, în voe, sub ceral luminos,
Tu m'ai vedea odată așa cum sunt, hidos,
Ursit să stau în umbră ca după o perdea;
Dar ceace mândria-ți de sclavă nu vedea,
Tu liberă, vei crede... și-l vei iubi nespun
Văzându-l cât de mare-i și cât ți-e de supus,
Stăpânul plin de slavă ce mâinile-ți întinde!
De'n adevăr, cu mintea tu ai putut cuprinde
C'ai fi putut vre-odată să-mi împlinești dorința,
Sapune-te Rhodopa, și fă-mi acum voința.
(se ridică)

PAGINI ENGLEZE

Poezie engleză tradiționalistă

Poezia engleză rămâne încă profund tradiționalistă. Se poate asemui unei case de țară, pierdută în linișta și pomel, podidită de pasări, și pentru care zarva orașului e un basm. Curente expresioniste, dadaiste, integraliste nu o ating; și celor câțiva poeți francezi de azi ale căror specimene de versuri, F. S. Flint le comenta în Octombrie 1919 în revista de avangardă *The Chapbook* — răposată sub povara noutății — tînărul critic nu era în stare să le opună niciun semen niciun echivalent indigen. Un William Turner, poet divers, cronicar muzical și aspirant la îndrăzneală glorie dramatică ar putea aduce cu Cocteau, însă un Cocteau pus sub interdicție, minor și provincial.

Nici vechii simbolisti n'au lăsat urme. Școala „estetică”, precum vroia să o reabiliteze, numind-o, Walter Pater în cele trei faimoase eseuri („Aesthetic Poetry”) și care apropia pe Yeats de Oscar Wilde și pe ambii, de Ernest Dowson — le pauvre Lélian al Angliei — Lionel Johnson, John Davidson, Arthur Symons, moștenea curentul, artistic mai mult decât literar, dela *The Yellow Book* (Cartea Galbenă), revistă repauzată la finea lui 1895 — când, coincidență semnificativă, se da tocmai curs procesului lui Wilde și trecea în 1896 la revista *The Savoy* (Savoia) a lui Arthur Symons. Incheată și afirmată acolo cu nume nouă această școală nu avea să lase posterității decât un singur nume mare și acela al unui artist, genialul „visionar al răului”, desenatorul Aubrey Beardsley, care, la critici recente și chiar denumirea epocii (cf. *The Beardsley Period*, Osbert Burdett).

Poeticește curentul — simbolis. în primele surse și apucături — va deriva curând în școala irlandeză a lui Yeats, ale cărei două mari aporturi la literatura vremii, streine de dogma franceză a vâgului sugestiv, a versului liber, amoralității decadente, și reținând din „principiul artei pentru artă” numai cultul frumosului autentic, vor fi de fapt: reînvierea folklorului celt și a teatrului irlandez. În cadrul acestui autohtonism vor sta bine alături Yeats de James Stephens și Synge de Lord Dunsany sau de A. E.

Câte cinci însă aproape că n'au înrăurit într-un nimic poezia sau teatrul englez contemporan. Dinpotrivă a fost salutat cu un chiot de veselie la 1896 țărănosul volum *The Shropshire Lad* (Flăcăul din Shropshire): cu balade scurte, vâjno se, aspre și informe, aruncate ca niște bulgări de țărăni în geamurile scaldate în lună ale școlii franco-celte. Autorul, profesorul universitar A. E. Housman, vorbea acolo în grai și metru popular de flăcăi năstrușnici și marinari întorși în

sat cu sarea mărilor pe ei. Gestul suna a eliberare.

Până azi muza unor Davies, Drinkwater, Shanks Freeman, Bullen, face escapade pe iarba verde cu flăcăul dela 1896...

Apucând drumul prozei, după cel al poeziei, îndrăselneli școlii celt, alarmante de mult în romanele lui George Moore — până azi ostracizat în cercuri literare din pricina estetismului său amoral și cinic, tip irlandez-parisian, au dat un asalt cu cel mai recent copil teribil al literaturii, James Joyce, autorul lui *Ulysses*. De curând *The Criterion* publica un fragment de roman al său, din care virgulele și punctele dispar — ca în scrisorile de tinerețe ale glumețului Sir Walter Raleigh — nexul sintactic devine farsă și totul se reduce la un galimatias de echivoci și calambururi. Dacă profesor Cazamian a închinat anul trecut în „Revue Anglo-Américaine” primul articol doctoral, rebelului irlandez, Londra îl ține încă în carantină și e probabil ca omul să trebuiască să aleagă între snobism și platitudine mai nainte ca un Englez să-l ia în serios.

Cert e că poezia și chiar proza, ca și drama engleză, se mențin încă teafere și exponentul acut al revoluționarismului celt nu e încă în stare să ridice la vre-o putere nouă cifra precisă a creației anglo-saxone.

Dacă un James Elroy Flecker, W. H. Davies uneori, și mai des Walter de la Mare, s'au resimțit intrucâtva în „noul grad de mai multă pasiune” în instantaneismul tinerețesc sau misticismul grav, de așa zisul simbolism de la 1895 al „Clubului Stilizatorilor”, e prin acel joc al relativității care făcuse să se rătăcească și la „Cartea Galbenă” un poet clasicist ca Edmund Gosse, sau nu raționalist ca romancierul Henry James.

Realismul însă — față de care mânia sec, 19 a fost numită — cu celebrul cuvânt — mânia lui Caliban care își vede chipul în oglindă”, stăpânește încă cele mai întinse domenii ale poeziei engleze de azi înflorind la bătrâni ca Hardy, Bridges, Belloc, Binyon, la tineri ca invoaltul John Masefield, Freeman, sau Blunden.

Iar tradiționalismul englez nu se revelă în nimic mai mult ca în canonizarea pe care o suferă înainte de moarte, un poet ca Hardy, în fama lui Robert Brines sau Edmund Blunden, — spre a prinde în trei nume încăperea acestei scrisori.

Thomas Hardy e un Jupiter Stator al poeziei engleze de azi. Despre dânsul ca poet am scris ceva în „Gândirea”, în vreme ce dl. G. Ibrăileanu ne-a dat în „Via-

INVIEREA DOMNULUI

Triod-Penticostar slavonesc 1550.

ța Românească” cu admirabilă pătrundere critică o îmbrățișătoare viziune a pesimismului romanelor sale.

În nu mai puțin de un an (1925) au apărut trei cărți mari despre dânsul, o voluminoasă „Viață” scrisă de Ernest Brennecke, o colecție de eseuri și scrisori ale maestrului publicată cu o introducere de același și „Drumuri și Poteci în Werssexul lui Hardy” în care autorul, Herman Lea, încearcă să identifice cu un zel de 318 pagini, toate localitățile și tâșnurile districtului favorit, citate deghizat de Hardy în romanele sale.

Însuși ne-a dăruit de curând cu un nou volum: *Human Shows; Far Fantasies; Songs and Trifles* (Macmillan, 7s. 6 d.) — „Priveliști omenești, Fantezii îndepărtate, Cântece și Fleacuri”.

E o culegere de vreo 150 poezii publicate în ultimii ani prin reviste în deosebi în „The London Mercury”, de unde chiar ia poezioara pe care o pune în fruntea volumului și pe care am introdus-o și eu în „Gândirea” (an V) „Așteptând amândoi”.

Poezia lui Th. Hardy e profund lirică. Aceasta chiar în ciuda descripției — mlaștina prosaică în care s'a înfundat vreme de arândul poetismul englez, în ciuda victorianismului său ideologic. Fiindcă prin vârstă — 86 de ani — și tehnică, Hardy e ultimul mare victorian, din linia lui Meredith, Tennyson, Browning. Totuși câtă tinerețe și mobilitate interioară la octogenarul bard, câtă voieșie, acuitate și lipsă de convenționalism la meșteșugarul care își urmărește cu fiecare vers bătăile inimii.

Idea tranzitoriuului, a morței, a destinului, împreună cu aspectul serios sau ironic-social și uneori tehnic al omului se topește deopotrivă în sufletul său, capcitate a sa lirică asimilând cu o egală ușurință un schelet de strigoi ca și un autobus... Nu e în volumul acesta descrierea unui automobil în viteză? Câtă distanță însă de Verhaeren și mai ales de mecaniciștii moderni? Niciun șgomot de cilindru, nici o apologie a volanului. Lumina dihamiei care fuge cade pe un copac. E pentru poet ciocnirea tragică între mecanic și vital, o mesalianță de metal trecător și viețea deapăruri. Când auto-

Mă duc; pe frunte-ți trebui lucirea unei steme.
Deci, ca să te'nfășoare splendorile supreme,
Dă tristului sclav voia cu teamă se'nfelege
Și rușinat, — să-ți spue: Regină, ia-l! Ți-e Rege!

CRESUS (cu adânc regret)

Pleci tu, al biruinții umil făptuitor
Ce-atât de sus urcat-ai al gândurilor sbor,
Cât timp n'ai dat ființă splendidelor năluci?
Iar fericirea, nouă ne-o lași, și fugi?

RHODOPA (înduișoată)

Cu n'treaga-ți suferință, drept oaspe'nchis în tine,
Tărând nemărginirea durerilor divine,
Cu toată izolarea ce nimbu-l dă ideii,
Cu noaptea, cu tăcerea, cu spaimele!...

ESOP (ridicând brațele)

Te duci

Cu zeii!

(Cortina)

Trad. de D. NANU

ul a trecut liniștea se reaşterne și
l singur și mut, rămas în poartă ca
pac se întrebă: cine mă mișcă și pe

scheletul lucrurilor moarte sau
or fundamentale Hardy are astfel o
pioară aptitudine de a pune, din ba-
tea lui, un trup înfiorat. E aici e-
a impunătoare a geniului său poetic,
e care s'a spus că a găsit Elixirul im-
va senilității!

mplesle moșneagului intră astfel dea-
ea în gluga trubadurului și ceiace
ă mai ales ultimul său volum sânt
ce:

Orice cântec cât de mic
Mie'mi merge
De-ar spune bucurii ce-au fost
Ori au să vină.
Sau despre chipuri cu atât
Mai dragi cu cât le vezi.

Teme noi eu nu doresc
Pe coarde fine
Și nu palpit după fiori
De cântec nou:
Din turburările din noi
Vreau una doar: cea mai comună.—

comunul acesta devine uneori la
y straniu prin transfigurare, un fel
canare, de zîmbet omenesc întârziat
a chip de craniu.

bert Bridges e un alt ipochimen. Cu
ani mai... june ca Th. Hardy, dăn-
în plus, Poet Laureat. Cunoașteți
ia aceasta de atașat literar al Co-
ei, demnitate în care s'a învrednicit
funzii anuali și damigeana de rachi
e vremuri — vede al monarhului —
laisianul Chancer, incomparabilul
Jonson", în care a strălucit, mai
u, Dryden sau, mai deunăzi Tenny-

ldges n'are însă nimic din poetul
stic. A primit distincția al cărei rost
o odă, cel puțin, ocazională, pe an,
ondipia să nu serie niciuna. Condiția
ost respectată și Bridges e numit azi:
tul Poet Laureat. Când la alegerea
otografii s'au prezentat omul n'a so-
să ia o mai laureată poză decât răs-
at în fotoliu, cu picioarele sus pe
a chemineului. Așa a apărut dânsul
untea revistelor îmbrăcate festiv în
ea sa. Lucrul a ajuns până în Parla-
anul său fiind și anul războiului
Un deputat l-a atacat că tace și un
spondent de ziar l-a intervievat
iat ca să afle ce părere are despre
riile aliate. Bardul a răspuns:
r nam!" (I don't care a damn!).

eastă la Robert Bridges nu e tine-
ă sfidare E grija bătrână de o Re-
că a Literelor intactă: Aprigul întor-
or al Societății pentru Puritatea
și ține mai mult la aceasta decât la
riul colonial și autorul de studii e-
e asupra versului alb englez înțe-
că rostul lui e mai precis în metrică
în rândul retorilor cocardieri.

și tăcut în mod oficial, sau chiar pu-
stic, a scris mereu, a scris vast. Din-
olomele din urmă: *October and ot-*
Poems (Octonore și alte poeme),
curând la Oxford University Press
ne-a dat *New Verse* (Vers nou).
a prosodică — singura căreia pare
i rămas fidel — îl urmărește și aici.
olumul de 100 de pagini compact
nute cu o poemă de respirație lungă
o virtuozitate ciclopică, dânsul dis-
singur: „Versuri neomiltoniene”,
ru accentuat”, „Versuri în stil ve-
etc....

această nu trebuie să i-o luăm în
e de rău. La dânsul metrica nu e
rocedeu, e o achiziție. Stăpânită ame-
de divers, dintr'un adânc instinct al
ei engleze, ea își desfășoară formele

A. E. Honsman

Balada Spânzuratului

Când tată-meu m'a zămislit
Sărmanul se gândea la alte;
N'a socotit încalte
Ce fel de fiu
Cu vremea am să fiu.

Când mama m'a făcut
Era să-și piardă mințile
De bucurie că silințele
Au dus ca prin făcut
La chipul meu de lut.

Acuma tată, mamă,
Zac dincolo de-apus.
Nici gând să vină ei la judecată:
Ci numai eu adus
Oi atârna pe sus!

CANTEC

Oamenii de-apururi de-ar fi beți
De luptă, nuri, sau băutura,
Ar fi'n picioare dis-de-dimineți
Ba ar dormi și'n bătătură.

Dar oamenii din când în când sunt treji;
Tresar la o idee minimă
Și cugetă: apoi, viteji
Pun mâna vag pe inimă!

Din vol. *The Stropshire Lad*.

Trad. de DRAGOȘ PROTOPODESCU

dealungul volumului în o somptuoasă or-
chestrație în care orga lăuntrică înghite
acesele mecanice iar silaba scumpă maes-
trului își pierde eul în cercuri mari de
undă simfonică.

Din linia mare a lui Hardy, Köpling,
Doughty — epic autor al „Zorilor Bri-
taniei”, Robert Bridges e, dincolo de mai
tineri ca Freeman, sau, mai ales, Blun-
den, poate cel mai mare poet descriptiv
al Angliei de azi.

Edmund Blunden e un poet din ge-
nerația tânără, un poet georgian, deși nu
e inclus în colecția de poezie cu același
nume.

Consacrarea — încă nu definitivă —
i-au adus-o mai ales volumul din ulti-
mii trei sau patru ani: *The Shepherd*
(Păstorul), 1922, *Masks of Time* (Măștile
vremei), — 1925 *English Poems* (Poeme
engleze) — 1926.

În cel dintâi se revela ca un poet al
pastoralei și pastelului englez. În cel
de al doilea, volum tras în 400 de exem-
plare a câte 25 șilingi, de o rară artă
tehnică, găsim în partea I: „moticități,
reflecții, și fantezii”; în partea II: „oa-
recari poezii referitoare la experiența
războiului și la străfulgerările lui, ver-
suri intenționate să ocupe loc în o serie
care ar fi o vedere de ansamblu a mare-
lui și ciudatului lor subiect, în măsura
în care autorul e chemat să o redea”.

Negreșit dintre ele nu lipsesc bucăți
rurale, de o virtuozitate recunoscută.

În sfârșit volumul din urmă ((Cobden-

Sanderson, 6 s. net) e o culegere de poe-
me în ediții limitate și menite să inter-
eseze masa cetitorilor prin caracterul
lor pur englez, înțelegându-se prin a-
ceasta nu atât de mult forma lor — ade-
sea prea liberă — cât fondul racial,
tradiționalist al experienței sale poetice.

E natura engleză care se cântă acolo
(„Lines to Nature”) sunt psalmi cu mi-
reamă de strună anglicană, e turma en-
gleză care se gudură, așa cum e vrabia
și copilașul englez care se joacă în ver-
suri (spre a-i întoarce cuvântul):

Prietenoase ca și stelele cărmaciului în
[toilul mării]

De tot ce e englez se ocupă poetul.
Versul său care descinde din Bridges,
pe alocurea, asimilează până și materia-
lul cel mai prozaic. De un singur lucru
Edmond Blunden n'are habar: de noutate.

Pentru unii: gânduri care sboară în
[negura viitorului];
Pentru unii: sarbede verificări ce-și bat
[joc de timp și spațiu];
Pentru unii: enigma gloatelor de azi
[răgușite];
Fiecare cu al lui: Eu (însă) alerg cu
[viteză înapoi].

DRAGOȘ PROTOPODESCU

Sir Patrick Spence

— Baladă scoțiană —

Colo 'n castel la Dumferling
Stă Regele și bea:
„Ei, unde-i un cărmaci acum,
„Să-mi poarte nava mea?”

La dreapta lui se nălță-acum
Și zice-un vechiu boier:
„În Scoția Sir Patrick Spence
„E cel mai bun năier”.

Și Regele scrisoare-a scris
Și-a pus peceți pe ea,
Și-un sol porni la Patrick Spence
Pe fărîm unde stetea.

Ceti Sir Patrick primul șir
Și rise 'n hohot blând;
Ceti apoi al doilea șir
Și zise lăcrămând:

„Vai, ce vrăjmaș a stăpânit
„Pe 'naltul meu stăpân,
„Să mă trimită 'n larg acum,
„Pe-un timp așa păgân?”

„Grăbiți, grăbiți, ortacti mei:
„În zori plecăm pe mări”.
— „Stăpâne, sufletul mi-e plin
„De negre 'ngrijorări.

„Aseară luna veche sta
„În brâu lunei noi:
„Mă tem, stăpâne, că 'n vâltori
„Ne prăpădim și noi”...

Și s'au luptat năierii mei;
Dar marea i-a înghițit:
Doar pălăriile-au rămas
Pe valul răzvrătit.

Zadarnic vor veghea pe mal
Nevestele de-acum,
Să vadă cum se ntoarce Spence
Din blestematu-i dram;

Zadarnic marea vor scruta
Cu ochii plini de jind,
Să vadă pe iubiții lor
Din fund de zări sosind:

Departă către Aberdour,
Afund la mii de coți,
Acolo doarme Patrick Spence
Și oamenii lui toți.

VASILE STOICA

Din condica Logofătului Gheorgachi

— 1762 —

A DOUA INVIERE

La opt ceasuri din zi iară este obiceiul să se afle toți boierii la curte; și ieșind Domnul la biserică la slujba cea obicinuită de seară, ce se chiamă a doua înviere, când sărută crucea și Evanghelia, se slobod iarăși toate tunurile și începe și mehterhaneoa. Și după ce ies din biserică și merg în spătărie, se dă dulcea, cafea, la Domn și la toată boierimea; după ce merge Domnul înăuntru și boierii pe la casele lor. A doua zi, luni, era vechiu obiceiul, care s'a urmat și până la Grigorie-Vodă, că vrând Domnul ca să facă oarecare glume cu boierii, nu dă răspunsul de cu seară pentru vremea bisericii către nimeni, și Domnul se scula de noapte și ieșea la biserică și câți boieri nu se aflau în biserică, rânduiau boiernași de mergeau pe la gazdele lor și le lua câte un cal și-l aducea la grajdul domnesc. Și tot într'această zi eșind Domnul din biserică, toate rufeturile 1) aștern pe jos, dela ușa bisericii și până la ușa spătăriei, năfrămile lor; iară în spătărie și la ușa spătăriei în divanul mic se aștern de copii din casă covoare, și înaintea Domnului mergând vel vist, dă bacșișurile; dară la partea slujitorească se rânduiesc bacșișurile dela visterie cu catastii domnesc. Deci, după ce intră Domnul în spătărie și șeade în scaunul domnesc și mitropolitul cu arhierii de fac cu Domnul iarăși sărutarea sfântei Invieri, cum și boierii toți pre rânduială merg de sărută mâna Domnului făcându-se șălăc 2) cu slobozirea tunurilor și mehterhaneoa încă zice dinăuntru Curții. Și după vută, confeturi și cafea, g. logofăt îndată aduce pe dascăli cu ucenicii lor în spătărie de spun engomiile 3) către Domn, spre lauda și bucuria sărbătorii, luându-și și bacșișul lor după cum s'au arătat mai sus. După săvârșitul engomiilor, Mitropolitul cu arhierii și cu boierii cei mari merg la Doamna și la beizadele asemenea, făcând sărutarea sfântei Invieri; și îndată după aceasta boierii merg pe la casele lor, dându-li-se întru această zi volnicie 4) la Curte să nu vie, odihnindu-se și bucurându-se fiește-carele la casa lui și cu ai săi. Tot într'această zi au fost obiceiul de se uda cu apă și se trăgea la văi cu apă unii pe alții, și mai în toate breslile era această obicinuință, până la vremea domniei lui Antiohie-Vodă (care obiceiul până acum la Țara-Românească se păzește și se și urmează, a doua zi după Bobotează în ziua sfântului Ioan. Și cum s'au purtat cuvântul din oamenii bătrâni, cum că boierii îndrăzniau a zice și Domnului că-l vor trage în vale, și pe acei ce-i trăgeau la vale ca să le toarne cofe de apă din cap, ei se împăcau cu trăgătorii, unii dându-le vedre de vin, alții paște și ouă, și mai vartos femeile se adunau la un loc câte douăzeci, treizeci și trăgeau pe bărbați; iară din zilele lui Antiohie-Vodă, din pricina trasului în vale, au născut gălcevi foarte mari și s'au și omorât câțiva oameni; și atunci din porunca domnească s'au tăiat ca nici de cum obiceiul acesta să nu mai fie (măcar că femeile așa oareși-ce tot îl țin).

1) Corporațiunile, rangurile.

2) Se face sărbătoare.

3) „face engonion către Domn, adică orații”.

4) Permișiune.

PARADA IN JOIA MARE

Și în Joia cea mare a sântelor patimi, după liturghie sau mai vartos după prânz, însuși Domnul eșia la un loc de bună priveală unde socotia, de făcea ciutare la toată slujitorimea, strigându-i cămărașul de isvoade pe isvod și ei mergând pe rânduială, întâiu zapcii, apoi slujitorii, cu puștile în mână, sloboziau pușca trecând și a căruia nu-i lua pușca foc se rădea dela isvod; care era bătrân, la vârstă neputincios, se ierta dela slujbă, dându-i cămărașul de isvoade cartea Domnului, să fie scutit de bir. Și întâiu se petreceau simenii 5) de Curte, apoi vânătorii, apoi simenii hătmanești, cu zapcii lor și dărăbanii, carii sunt în seama căp. de dărăbani și toată slujitorimea ce lua haine dela domnie. Atuncea, la căutare, trebuia să se afle toți îmbrăcați în hainele cele noi. Încă această rânduială de gătirea straelor cu cheltuiala domniei numai la vremea lui Grigorie-Vodă au fost; iară la domniile cei mai vechi, li se dau numai postaji și ei își găteau hainele; dară dela domnia a doua a lui Constantin-Vodă Mavrocordat, s'au făcut și steagul arnăuților și apoi aceștia au intrat la slujbele cele mai de trebuință a Domnilor, carii sânt în seama hatmanului. Iară când au născut muca-rele 6), s'au tăiat acele cheltuieli de po-doabele Paștilor, prea puțin urmându-se.

(Din O. DENSUȘIANU: Povestiri din Cronicari. Bibl. pentru toți).

5) Corp de armată, compus din lefegii străini.

6) Obiceiul de a se da de Poartă, în fie care an sau la trei luni, confirmarea în domnie, cecece aducea multe cheltuieli din partea Domnului.

ARATAREA LUI CHRISTOS ÎNAINTEA MARIEI

Triod-Penticostar slavonesc, 1550

Ce-a scris Caragiale?

II. Opera definitivă

Enumerarea anterioară (1) ne duce la concluziunea că adevărata operă a lui Caragiale este închisă în cuprinsul celor 3 volume definitive, editate de Minerva, plus broșura — cu caracter politic — 1907, comunicată din noiembrie în 1921, prin colecțiunea „Foi vechi de lantă”. În felul acesta, un bibliograf modest e dator — dacă nu poate merge mai departe cu eclecticismul — se închidă în ea — mulțămindu-se (cazul cel mai bun) să enumere conținutul fiecărui volum. În liniamente generale o astfel de bibliografie s'ar prezenta cum urmează:

I. În primul volum Caragiale însuși și-a ales din teatru următoarele piese:

- a) O noapte furtunoasă, comedie 2 acte;
- b) O scrisoare pierdută, comedie 4 acte;
- c) D'ale Carnavalului, comedie 3 acte;
- d) Conu Leonida față cu reacțiunea, comedie într'un act;
- e) Năpasta, dramă în 2 acte;
- f) 1 Aprilie, monolog.

II. În „Nuvele și povestiri, găsite de bucăți și anume:

O făclie de Paști; Păcat; Două ture; La hanul lui Mânjoală; Cănuță, om sucit; La conac; Reportaj Boris Sarafoff!; Groaznica sinucidă din strada Fidelității; Tren de plumb; Inspecțiune; 25 de minute; A 214; Intre două povești; Poveste mitație; Om cu noroc; grand-Hotel „Victoria Română”; Norocul clegătorului; O invenție mare; Noaptea învierii.

III. Ca ultim volum Caragiale adunat 39 de bucăți pe care le-a intitulat Momente, schițe, amintiri care — în aceeași ordine a paginilor — sunt:

Telegrame; O zi solemnă; Bolnavul!; Baioneta inteligentă; Ultimă oră; Amicul X...; Caut casă; De închiriat; Proces Verbal; Urgent Dl. Goe; Vizită...; Triumful talentului; Intârziere; Petițiune...; Lanț slăbiciunilor; Atmosferă încărcată Tempora...; O lacună...; Situațiune 1 Aprilie; Five-O'clock; High-Lif Cadou; Diplomație; Mici economii; Ultima emisiune; Amici; La moșii Justiție; Un artist; Căldură mare; Bubico...; C.F.R.; Câteva păreri; Năvana; Ironie; Două note; O vizită la castelul „Julia Hașdeu”; Politică și cultură; Notițe risipite; Congres cooperativ român; Reformă...; Ber Merenti; Statistică; Temă și variațiuni; A zecea muză; Din carnetul unui vechiu souffleur; Literatura și artele române în a II-a jumătate a secolului al XIX-lea.

Aci — la aceste 65 de opere (mai și mici, diferite ca inspirațiune, neegale ca valoare) s'a oprit Caragiale, când s'a gândit să aleagă, ca tot ce-a scris și publicat, partea vechiă și definitivă, fragmentul de talentul său uimitor.

Exposition des artistes français

o poveste chineză glăsuiește astfel :
 Trăia, cândva, în partea de miază noap-
 ta Indiei, un dulgher, meșter cioplitor
 chipuri.

Untr-o zi, îi veni în gând meșterului
 să cioplească o femeie întreagă, toată
 din lemn.

Și izbuti așa de frumoasă, că nu avea
 nevoie de nimic în lume.

După ce a gătit-o cu fuste alese, cu
 apă înflorită și cu mărgele scumpe — pă-
 muiere aieva : umbra de ici, colo, slu-
 la masă și grija de oaspeții casei.

Dar avea un cusur : nu putea să gră-
 că.

Tot pe acele timpuri trăia, în partea de
 miază zi a Indiei, un alt mare meșter, în
 zăugăviturii.

Dulgherul cioplitor de chipuri, tot au-
 dind vorbindu-se, despre acela, lucruri
 minunate, se hotărî să facă ospăț mare și
 să-l poftască.

Când veni zugravul, porunci meșterul
 cioplitor femeii de lemn, să-l îndestuleze
 cu aceasta, până la vecernie, cu vin și fe-
 rite bucate, pe ales.

Știind nimica din taina cioplitorului,
 zugravul socotea că femeia aceea este cu
 adevărat femeie și tot privind la ea — că
 și nurlie — se născură într'insul pofta
 să-l năne.

După apusul soarelui, prinse a piroți de
 un gazda și, pregătindu-se a merge în
 noaptea, rugă pe zugrav să mână peste noap-
 ta coperișul său — și porunci femeii
 de lemn să nu se ciuntească dela căpă-
 nul oaspetelui, ci să-i stea de veghe și
 să-l slujească, la vre-o trebuință, până în
 zăugăviturii.

Apoi șopti zugravului : „Ți-o las anume,
 întru așternut“...

În ele ar trebui căutat — prin
 mare — adevăratul autor al „Scri-
 rii pierdute“ și al „Făcliei de
 știință“, cu cei doi poli, — comicul și
 tragicul. — ai inspirației sale. Iată
 ce cauză nu putem decât, — pe
 o parte, — lauda pe editorii cari, —
 aducându-l în atențiunea publică,
 ni-l prezintă așa cum a vrut el, —
 de alta, însă, — blama pe ceilalți,
 cari nu se dau înapoi să imprime
 elucrări neisbutite și încercări o-
 zionale, pe cari marele maestru
 a socotit nedemne de numele său
 și le-a lăsat în manuscris sau în pu-
 cațiuni forțate.

Și ca să exemplificăm : în prima
 categorie se găsește editura „Emi-
 scu“, București, căreia nu-i putem
 reda însă greșeala de a fi făcut (prin
 mijloacele tehnice cari-i stau la dis-
 pozițiune) din 3 volume, 5. Socotim,
 în urmare, această împărțire a vo-
 melor I și III, o greșeală, și credem
 că ea nu s'ar fi produs, dacă și opera
 în întreg ar fi primit avantajele ac-
 celei legi de proprietate literară.

PAUL I. PAPADOPOL

Așa era pe acele vremuri cuviința ospe-
 țării : cu de toate.

Plecând dulgherul, femeia de lemn ră-
 mase, deodată, încremenită.

Zugravul se codi o clipă, apoi începu a-i
 face semne — să se apropie.

Ea sta însă locului, fără suflare.

Gândi zugravul : „...e rușinoasă muie-
 rea !“...

Merse atunci către ea, o apucă de mână
 — și strânse.

Se îngălbeni zugravul, pipăi, tremurând,
 și brațe, și pulpe, și sâni : toate cele erau
 de lemn.

Își zise, în sine, necăjit tare : „...m'a în-
 șelat dulgherul ! Se cuvine să-l înșel și eu !“.

Atunci închipui el o trăsnaie.

Scoase din sac sculele sale și se zăugăvi
 pe perete, întocmai, cu straițele ce purta,
 și cu un jувăț în jurul gâtului, ca un
 spânzurat.

Potrivii apoi, în preajma gurii căscate
 și a ochilor holbați, sumedenie de mușe
 ce hăzâiau împrejur, precum și niște pă-
 sări urâte cari ciupeau din carnea lui,
 vânăta.

Hoit curat !

Se privi pe zid, zâmbi hojește și se as-
 cunse sub pat.

La ziua veni gazda, să dea binețe musa-
 firului.

Deschise binisor ușa și — Doamne ! —
 musafirul spânzurat, cu limba afară, de-un
 cot !

Repede la cuțit, să taie sfoara.

Dar atunci se ivi zugravul, ieșind de sub
 pat — și zâmbi a râde, văzându-i soaima.

Și-i spuse : „...mă vere, mă înșelași tu,
 dar și eu pe tine !“...

Așa, văzând ei că nici unul n'are mai
 mare biruință asupra celuilalt, în înșelă-
 ciune, — nu rămaseră cu silă în suflet, ci
 se prinseseră prieteni, zicându-și :

„Pe pământul acesta, de mii de veacuri,
 oamenii nu hrănesc alt gând de cât să se
 tragă pe sfoară. Făcuserăm și noi aceeași ti-
 căloșie. Haram de capul nostru !“...

Cugetând ei, cu adâncă amărăciune, la
 desertăciunea omenească — și scârbiți pes-
 te măsură de cele lumesti, luară drumul
 unei țărișoare îndepărtate, fiecare din ei
 purtând nădejde nemărturisită, că vor afla
 prin acele locuri multă mulțime de neștiu-
 tori, cari să se aprindă după vre-o femeie
 de lemn, ori să dăruiască turte cu orez, de
 sufletul spânzuraților — vopsiți.

Așa e povestea chineză — și vă jur
 că n'are nici o legătură cu *expoziția artis-
 tilor plastici din Franța*, deschisă actual-
 mente la București.

Povestea asta e numai un pretext : am
 nevoie de o coloană și jumătate — iar
 cronica mea asupra francezilor din piața
 Lahovari, *dacă aș fi scris-o*, s'ar fi rezu-
 mat cam la atâta :

Nu se află oare în București nici un o-
 braz de veritabil Francez, care să roșea-
 scă în fața incalificabilei manufacturi, ce
 ni se servește sub eticheta „art. français“... ?

Pressa românească, așa de sensibilă în
 francofilia ei — pe alte țărâmurii — n'are
 nimic de tipat, când Franța e terfelită ast-
 fel pe țărâmul artei ?

Ministrul Franței dela noi, nu re-
 prezintă el, oare, și bunul gust al Repu-
 blicei ?

De ce îngăduie asemenea exhibiții ?

Francomanii noștri — imbecili, tocmai
 fiindcă nu sunt francofili — nu pot fi o-
 priți de a încurașa asemenea scandaloase
 etalări negustorești, cari deservesc o cauză
 frumoasă, dar...

Dar noi avem prea mult respect pentru
 bunurile sufletești ale Franței, prea sin-

cer entuziasm pentru nobila ei istețime spi-
 rituală, prea neclintită convingere în te-
 meinicia renumelui ei artistic, mondial, ca
 să nu strigăm — fără înconjur și fără
 frică — indignarea noastră grea.

Firește, cetitorule, n'aș fi îndrăznit să
 scriu un astfel de articol.

Sunt chestiuni de bună cuviință și re-
 guli, neclintite, în materie de ospitalitate —
 peste cari nu se poate trece.

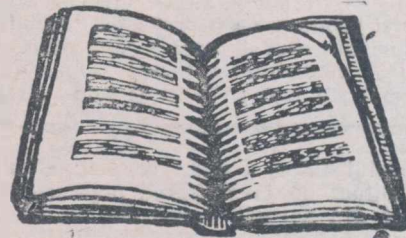
Deaceia am apelat — cu îngăduința du-
 mitale — la povestea chineză a celor
 doi mistificatori.

N. N. TONITZA

Erată

În cronica noastră precedentă asupra
 „Contemporanilor“ — pe lângă alte greșeli
 de tipar, pe cari lectorul le va fi îndreptat
 singur — o frază a fost coplecit nimicită.

O reconstituim : „Rațiunea singură e o
 suverană rece și oarbă, ale cărei porunci
 nu le urmărim, dacă nu-și îngăduie volup-
 tatea unei îmbrățișări cu sentimentul“...

CINEMATOGRAFUL

Cinema Boulevard-Palace. —
 „Trandafirul Parisului“ cu Marie
 Philbini

Un film foarte bine jucat, frumos mon-
 tat, și inteligent pus în scenă. Aceste
 trei calități — în special cea dintâi —
 îți dau impresia unui film bun prin a-
 ceea că remediază sau în tot cazul as-
 cund slăbiciunea scenariului. Defectele
 lui însă sunt greu de precizat deoarece
 sunt mai mult de ansamblu decât de de-
 taliu : ar avea aerul că este „un coup
 d'essai“ care e însă departe de a fi „un
 coup de maître“ în primul rând o naivi-
 tate ce merge uneori la extrem.

Apoi lipsă vădită de experiență teh-
 nică, de prudență chiar : unele lucruri
 se explică prea ușor, altele nu se ex-
 plică de loc, cele mai multe au prea mult
 aerul „cinematograf“.

Totuși defectele acestea nu supăr prea
 mult deoarece totul pare natural grație
 felului aproape desăvârșit în care Marie
 Philbini și-a înțeles rolul. „Mărgeluș“ e
 o creație minunată care sprijinește tot
 restul filmului.

Cinema Pathé Lipsani. „Vo-
 iajul imaginar“, cu Dolly Davis și
 Jean Borlain.

O destul de reușită fantezie specu-
 lând un caz de autosugestie. Un fel de po-
 veste cu zânc care în felul foarte fin
 în care e alcătuită, distrează, interesează
 chiar, nu numai pe copii dar și pe
 spectatorii maturi. Interpretarea corectă,
 montarea foarte bună, fotografia per-
 fect de clară.

Cinema Lux. — „Domnișoara cu
 protecție“ cu Ossij Oswald

O comedie cam trasă de păr care to-
 tuși te face să râzi datorită însă numai

„Junii“ din Braşov

Conferinţa d-lui Radu D. Rosetti

Defilarea „Junilor“ din Braşov este o tradiţie locală. Ei sunt o ceată de tineri cari se constituiesc în suburbiul Schei din Braşov, în sărbătorile Paştelui, spre a serba un obicei vechiu. Iată ce spune despre dânşii Enciclopedia.

Se primesc numai feciori şi au în frunte conducători : un vătaf, 2 armaşi (unul mare şi altul mic), un surlaş şi un sames.

Constituirea se face în ziua de Paşti înaintea protopopului; petrec întreaga săptămână luminată făcând anume excursiuni în anumite puncte din Braşov, şi cântă „Cristos a înviat“ jucând hora fără neveste sau aruncând din când în când buzduganul. Ziua cea mai însemnată e a treia a Paştelui, când însoţiţi de românii din Schei merg între Pietre, un loc romantic în partea de sus a Braşovului, de unde se întorc într'un frumos şi impresionant alai, având înaintea surlaşului.

Originea acestui frumos obicei ostăşesc şi voinicesc n'a putut fi stabilită până acum. Atât se ştie că e un obicei foarte vechiu. Tânărul filolog Nicolae Sulică face legătura junilor cu Gionii din Macedonia, căutând să dovedească astfel originea macedoneană a românilor din Schei.

După ce arată de unde şi-a procurat isvoarele conferinţei, şi anume din cercetările d-lor G. I. Pitiş, dr. Alexi, Sterie Stinghe şi Diaconovici, auzite şi de ei „de la bătrâni iscusiţi cititori în diferite priveghiuri“, d. Rosetti aduce contribuţiile sale personale.

Conferenţiarul caută să fixeze cu atât mai mult serbarca junilor, cu cât ea a început să degeneze puţin, strigându-se după împrejurări : „Trăiască partidul naţional“, sau „Jos jidanii“.

Întâi citeşte **Regulamentul junilor**, păstrat cu sfinţenie în biserica Sf. Nicolae din Braşov, după care a scos o copie legalizată. Se prevede acolo că dacă unul din juni nu-şi va ţine angajamentul de onoare, Epitropia are dreptul a-l amenda şi a încasa pedeapsa pe cale judecătorească, recalitrantul fiind şters din lista junilor. Paragrafele sunt unele mai interesante de cât altele.

Tot aşa documentele date conferenţiarului de parohul Prişcu, din cari ce

vede că vechii braşoveni au lăsat „acte cu blestem“ pentru aceia cari cumpărându-le proprietăţile după moarte, nu vor lăsa junii să petreacă pe locurile lor.

Ungurii au văzut totdeauna cu ochi răi acest alai ostăşesc, şi de aceea junii nu aveau voie să intre în procesiune în cetate, iar când se apropiau, jandarmii închideau porţile. Poate-i turbura şi vestea transmisă din tată în fiu că atunci când călăreţii aceştia împodobiţi cu flori vor înconjura Sfatul, Braşovul va cădea în mâinile Românilor.

Terminând, d. Radu D. Rosetti povesteşte şi legenda **Junilor**, Cică un „împărat român“ fugărit de Turci, a trecut Carpaţii şi a ajuns cu oştile la poalele Tâmpel. Ajuns aici, e încolţit de turci şi atunci se retrage la locul numit **Intre Pietre**. Ca să nu fie prins, dă pinteni calului şi sare peste stâncile numite azi ale lui Solomon. Numai picioarele dinainte ating pământul, unde se poate vedea şi azi urmele copitelor armăsarului. Împăratul se prăvăleşte. În momentul când să-şi dea sufletul, soseşte fiul său, căruia îi spune unde a ascuns coroana, pe care o va găsi în săptămâna luminată.

Şi de-atunci a tot venit fiul împăratului cu românii să caute coroana, fără s'o găsească. Sunt strămoşii **Junilor** de azi.

Au mai căutat-o şi străinii, cari auziseră de comoara ascunsă.— până au găsit-o nişte copii, din întâmplare. De aci şi numele cetăţii : **Kronstadt**, oraşul coroanei.

Dar s'a împlinit tot zisa legendei, fiindcă adevărata coroană a fost găsită de Ferdinand I, care şi-a pus-o pe cap la Alba-Iulia, iar **Junii** întorşi din Budapesta unde intraseră biruitoari, au înconjurat şi Sfatului Braşovului, devenind stăpânii cetăţii.

Structura socială a Brăilei

— Conferinţa d-lui B. Cecropide —

Duminică, la 11 dim., în sala teatrului comunal din Brăila, d. B. Cecropide şi-a dezvoltat conferinţa despre „**Structura socială a Brăilei**“, din ciclul de conferinţe organizate de biblioteca populară „Petre Armencea“.

În faţa unei alesc asistenţe formată în deosebi de intelectuali, conferenţiarul a

făcut o clară expunere asupra elementelor sociale componente, ale Brăilei.

Oraş comercial, Brăila e alcătuit de mari capitalişti, — de provenienţă variată ca timp şi întreprinderi, — din muncitori cu braţele, din intelectuali, exercitându-şi profesiunea în genere în funcţie de activitatea, mai intensă ori mai domoală, comercială, din o foarte vărgată categorie de muncitori şi slujbaşi, între mari capitalişti şi producători, precum şi dintr'o harnică, mică şi mijlocie burghezie, specific românească, formată din elemente pur naţionale, pornite cu dor de muncă şi râvnă de progres, dela ţară.

Elementele sociale sunt într'o continuă sbatere, în strânsă dependenţă de posibilităţile de export, căci Brăila e redusă îndeosebi la acest rol, al portului de export.

Ori, cum în ultimii ani, exportul a trecut printr'o criză, care a avut la origină şi un regim de taxe în valută forte, întreaga viaţă a Brăilei s'a resimţit de clătinarea crizei.

A făcut conferenţiarul o largă expunere asupra stării sociale din trecutul Brăilei, cercetând lucrările lui Radu Rosetti, Zeletin, şi ale prof. Iorga. Multă vreme Brăila a fost raia turcească.

După pacea dela Adrianopol s'a dat putinţă exportului liber şi aici la Brăila s'au încercat vapoare din Occident să încarce cereale şi alte produse pentru Franţa, Italia, dar mai ales pentru Anglia. Toate acestea aduceau nu numai un spor de înstărire, ci şi un aport de civilizaţie.

Din documente, rezultă că'n rândurile populaţiei acestui oraş, de a cărui existenţă se pomeneşte din veacul al XIV-lea, s'au aşezat turcii, grecii, bulgarii şi evreii exercitându-şi comerţul de intermediari şi cămătărie.

Totuşi în adâncul ei, populaţia a rămas românească, propagând cultura şi ideologia naţională prin legăturile de comerţ, cu negustorimea românească din Braşov în special, şi prin elementele româneşti revărsate dela sate.

A contribuit în mare măsură la această şi curentul naţional susţinut în Brăila şi prin şcoală şi prin asociaţia tinerească „Avântul“, care a creat biblioteca populară „Petre Armencea“.

I. N.

adaosă). Bucureşti, (Tip. **Lupta**, Nicolae Stroilă), 1926, 255 p. Lei 30.

Paşcanu (Mihail). — Învăţământul dreptului comercial la Bucureşti. Prelegere inaugurală... la Universitatea din Bucureşti. Bucureşti, (Tip. **Cultura Naţională**), 1926, 17 p. Lei 25.

Popovici (Dr. Nicolae). — Manual de drept bisericesc ortodox oriental cu privire specială la dreptul particular al Bisericii ort. române (inclusiv noua lege pentru organizarea bisericească din anul 1925). Vol I Partea I şi II. Arad, (Tip. **Diecezană**), 1926, 320 p. Lei 90.

37. ÎNVĂŢĂMÂNT. PEDAGOGIE.
Dobrian (I.). — Şcoala primară în dezvoltarea culturală a neamului românesc. Craiova, (Tip. **Scrisul Românesc**), [1926], 12 p.

Fărimituri... cu prilejul serbarei jubileului de 60 ani a liceului „Unirea“ Focşani, (Tip. **Cartea Putnel**), 1926, 90 p. Fig. Lei 40.

a) **Manuale didactice pentru învăţământul primar.**

Cocişiu (Toma). — Istoria Românilor pentru clasele V—VI primare (programa veche) şi pentru cl. IV (programa nouă), pentru şcolile de uce-

nici şi de adulţi. Blaj, (Tip. **Seminarului**), 1926, 76 p. Fig. Lei 15.

Vasilii (D. G.). — Manual de agricultură practică pentru cursul primar superior clasa V. Ediţia II revăzută şi întregită, cu ilustraţii în text. Bucureşti, (Tip. **Cultura Naţională**), 1926, 116 p. Fig. Lei 30.

b) **Manuale didactice pentru învăţământul secundar.**

Klett (Dr. Stefan). — Deutsche Handelskorrespondenz für romanische Handelsmittelschulen. Nach dem offiziellen Schulprogramm zusammengestellt. Sibiu, **In Selbstverlag des Verfassers**, 1926, 95 p.

Lukács (Emil). — Wegweiser für die deutsche Handelskorrespondenz. Arad, (Tip. **Corvin**), [1926], 208 p.

8. LITERATURĂ.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

a) **Poezie.**

Nemţeanu (B.). — Scriitorii români. Pagini alese. B. Nemţeanu. Antologie făcută de M. Dragomirescu. Bucureşti, **Casa Şcoalelor**, 1926, 282 p. + pl.

b) **Teatru.**

Maior (Gheorghe). — Mănăstirea Argeşului. (In cinci acte). Arad, **Libră-**

ria Diecezană, 1926, 63 p. Lei 5. (Biblioteca Semănătorul Nr. 139).

roică într'un act şi două tablouri, în versuri. Bucureşti, **Casa Şcoalelor**, 1926, 117 p. + erata. Lei 50.

c) **Roman. Nuvelă.**

Iacobescu (Al.). — Icoane şi privelişti. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 63 p. Lei 15. (Biblioteca Semănătorul Nr. 136—137).

Pascu (Adrian). — Domnul Şef... (Schite din viaţa funcţionarilor). Bucureşti, **Adeverul**, [1926], 70 p. Lei 6. (Biblioteca Dimineaţa Nr. 51).

Teodorescu (D. N.). — Radeş. Bucureşti, **Adeverul**, [1926], 72 p. Lei 6. (Biblioteca Dimineaţa Nr. 49).

II. LITERATURĂ STRĂINĂ.

Franyó (Zoltán). — Hindu erotika. Az ó ind irodalomból kivalotta et kiadta. Arad, **Uj Génus**, [1926], 95 p. + 5 **Moşoiu** (Alfred). — Striana. Comedie e-pl. Fig.

III. LITERATURĂ STRĂINĂ TRADUSA.
Shaw (Georg Bernard). — Profesiunea d-nei Warren. Comedie neplăcută în patru acte. Pusă pe româneşte de Victor Ion Popa. Bucureşti, **Adeverul**, [1926], 126 p. Lei 10. (Biblioteca Dimineaţa Nr. 52—53).

E C O U R I

REDAȚIONALE

□ Abundența de materie și necesități de tehnică pascală au făcut ca o bună parte din chiar această literatură festivă să nu încapă în numărul de față.

Ea va apare în numărul următor, împreună cu Mențiuni critice și celelalte rubrici sacrificate.

Cerem scuze pe această cale d-lor autori și-i consolăm cu cuvântul celui ce s'a răstignit pentru noi oamenii: în fața posterității, cei din urmă ca și cei dintâi.

PREMIUL DE PROZA UNIVERSUL LITERAR

□ Comisiunea literară, ce s'a oferit să citească, să trieze și să decernă premiul de proză de 5000 lei — „Universul literar” — neputând lucra în timpul vacanței Paștilor, se va întruni imediat după Duminica Tomei, când va hotărî în consecință.

GRAVURI

□ Minunatele gravuri ocazionale din numărul de față sunt reproduse din *Bibliografia veche românească* de Ion Bianu și Nerva Hodaș.

VOX POPULI

Craiova, 27/III/1926

□ Onor Redacția „Universul Literar” Stimate Domnule Perpessicius, Vă rugăm să binevoșiți a publica în „Universul Literar” lucrări de eminentul scriitor Ion Minulescu, Credem, că veți lua în considerație aceste rânduri. Să ne răspundeți la rubrica „Ecouri”.

Cu deosebit respect vă salutăm
Un grup de cititori din Craiova.

LITERATURA ROMANA IN ESPERANTO

□ Ultimul număr al revistei lunare „Literatura Mondo”, care apare în limba esperanto, aduce traducerea în limba esperanto a unei nuvele din volumul *Icoane Șterse de Vlăduța*, datorită d-lui Tiberiu Morariu.

EXPOZIȚII

□ Pictorul Poitevin-Skeletti și sculptorul Lidia de Kotzebue fac cunoscut că au deschis Expoziția de tablouri și sculptură în sala „Mozart” din Căminul Victoriei, palatul „Independența”. Expoziția e deschisă dela 1 Aprilie la 15 Maiu între orele 9—1 și 3—7 seara.

REVISTE

□ *VIATA LITERARA* (I. 6. 27 Martie) publică începutul unei serii de comentarii la actualitatea literară: *Pe răbojul vremii* de d. G. Murnu.

Un interviu cu d. Eugen Lovinescu; *Poezia și Massa*, observațiuni paradoxale de d. Vl. Streinu și o amuzantă gazetă rimată de pseudonimul Tartacot: „4 critici arc Țara!”, din care extragem:

Cel de-al doilea întinzându-și ciocul, ca pe-un patrafir hirotonisește geniul, pentru asta, dând și-un „Gyr!”

Și subțire-apoi declară:

— „Capodopera, e az
Ca o mare în care, singur,
Se avântă un „Talaz!”...

□ *ADEVARUL LITERAR ȘI ARTISTIC* (VII, nr. 277, 28 Martie) publică o convorbire cu d. G. Topârceanu, și luxuriant, ca de obicei, în scrisul său așa de personal: *O poveste de dragoste de Sărmanul Klopstock*.

□ *SBURATORUL* (IV. 2. serie nouă, Aprilie) aduce un editorial: *Poporanismul anacronic* de d. E. Lovinescu, poezii de d-nii: Vladimir Streinu, G. Nichita și Camil Baltazar.—*Duplex*, admirabila poezie a d-lui Vl. Streinu, ar trebui reprodusă în întregime:

Pe-acelaș pisc din care printre cremeni Mi-am răsucit eu trunchiul de gorun,
De o potrivă ceruți supse-asemeni
Mijlocul cald în mladă de alun.

D-na Hortensia Papadat Bengescu continuă cu fragmente inedite: *Prințul Maxențiu*, romanul său; d. F. Adreca o elogioasă glosă la literatura d-nei Bengescu. *Revista Cărților* și *Revista Revistelor*, diversă și competentă.

„Aspectele vieții literare” scrise de d. E. Lovinescu, prea interesante și polemice, pentru a nu reveni, în numărul viitor.

CARTI PRIMITE

(asupra cărora vom reveni)

HENRIC STAHL: *Grafologia și expertizele în scrieri*. Anonimul-Falsul. Cu 204 autografe și documente grafologice. Editura „Cartea Românească”. 1926. Prețul lei 140.

HENRIC STAHL: *Un Român în lună*, roman astronomic ilustrat de pictorii Stoica și Murnu, ed. II-a; lei 4'.

ION P. CONDIESCU: *Doctrina administrativă*, (Problemele zilei, 4), ed. „Revistei industriale”, 1926; lei 10.

I. GHEREA (C. DOBROGEANU): *Studii critice*, vol. IV. prima ediție, ed. „Universala”, prețul 40 lei.

CONCURS DE POEZII

□ Prezența Corului „Gutenberg” din Cluj publică concurs pentru: a) Textul unei poezii pentru un „Cântec de vin” (veselie) în ritm săltăreț, limbă clară, curgătoare, care să se poată pune pe note. Extensiunea între 12 și 16 rânduri; b) pentru textul unui *cântec funebru*, potrivit să se cânte la înmormântările muncitorilor.

Termenul de concurs: 15 Mai 1926. Lucrările se vor trimite în dublu plic, unul va conține poezia prevăzută cu motto, al doilea, pe care va fi scris motto-ul, va conține numele autorului. Pe plicul cu adresa Corului: (Corul „Gutenberg”, Cluj, strada Memorandului 23) se va indica vizibil „Lucrare pentru concurs”. Pentru fiecare text în parte se stabilesc câte două premii: Premiul I 300 lei; Premiul II 150 lei, de fiecare poezie. Toate lucrările intrate la concurs devin proprietatea corului „Gutenberg” indiferent dacă sunt sau nu premiate.

TEATRALE

□ Premiera piesei „Tinerete fără hătrânce” de d-nii Ion Pillat și Adrian Măniu s'a hotărât definitiv pentru Vineri 9 Aprilie.

□ „Manechinul Sentimental” de d. Ion Minulescu va fi în curând jucată de trupă din Vilna.

□ La Teatrul Național se repetă „Mitu Boerul” de d-nii Sfetcescu și B. Alinescu.

□ *Ucenicul vrăjitor* piesa d-nei Stăfania Zottoviceanu se va reprezenta la Teatrul Național în cursul lunii Aprilie. În rolurile principale vor apare Dida Solomon, Sonai Cluceru, G. Calboreanu și Bălățeanu.

□ Premiera operii „Salomea” de Richard Strauss a fost definitiv fixată pentru Sâmbătă 17 Aprilie.

□ Prima reprezentare a tenorului P. Raiceff va avea loc la 13 Aprilie cu *Manon de Massenet*.

Se va relua și *Bohema* tot cu tenorul Raiceff.

OPERA, CONCERTE

□ În turneul cel va face în țară în cursul lunii Mai, Opera Română, se vor

cânta operele „Faust”, „Bărbierul din Sevilla” și „Manon”.

□ Miercuri 7 Aprilie se va da la Ateneu recitalul de pian cu A. Rubinstein.

□ Concertul „Filarmoniceii” are loc Vineri 7 Aprilie la Ateneu.

□ Vineri 23 Aprilie tot la Ateneu va avea loc concertul simfonic al Uniunii artiștilor instrumentiști.

□ Ziarele franceze comentează cu viu interes succesul obținut de „Boris Godunov” la Academia Națională de muzică unde a fost cântat de actorii ruși în limba rusă.

Cu acest prilej unii susțin că anumite opere nu pot fi reprezentate în traducere fără a nu li se pierde culoarea specifică. Se citează ca pildă *Carmen*, *Pelléas et Mélisande*, *Pénélope* pentru limba franceză.

□ Jean Moreas lăsa prin testament ca fondurile ce vor reveni din vânzarea volumelor sale să fie vărsate unei case speciale din care să se instituie un premiu de poezie anuală.

Maurice Barrès și Henry de Regnier fuseseră însărcinați de Moreas cu decernarea aceluia premiu.

Azi el va fi decernat numai de J. Regnier, căruia i se va remite săptămâna aceasta un cek de 40.000 franci, totalul sumei depuse pentru fondul premiului „Jean Moreas”.

Emoția ce a produs printre poeții francezi vestea acestui frumos premiu, n'o pot simți mai viu decât poezii.

□ În afară de premiul pentru poezie „Jean Moreas” în Franța s'au mai instituit două premii: Premiul „Jules Verne” de 5000 franci care se va decerna în fiecare an în luna Noiembrie unei lucrări ce se publică în „Lecture pour tous” și premiul Sindicatului Romanțierilor de 1000 franci, ce se va decerne anual unui roman ales de comitetul sindicatului.

□ Orașul Montpellier organizează un campionat artistic cuprinzând categoriile cele mai variate: cântăreți de operă, de operă comică, comici, acrobați, caplești etc., etc.

Vor fi admiși însă numai artiștii amatori de ambele sexe și de toate naționalitățile, fără limită de vârstă.

Fiecare concurent va fi autorizat să execute două numere după placul său. Organizatorii avizează pe candidați că nici un „bis” nu va fi acordat, oricare ar fi succesul obținut.

Concurenții premiați vor fi recompensați, dacă voesc cu angajamente la diferitele Music-halluri din sudul Franței.

□ Un frumos succes a obținut la Odéon „Discipolul Dracului” de Bernard Shaw care s'a jucat la noi pe scena Teatrului Regina Maria.

BIBLIOGRAFIE

Publicațiile Academiei Române, apărate dela 1925: Andrieșcu I. „Piscul Crasani”, 40 lei; Mihăilescu V. „Așezările omenești în câmpia română”, 25 lei; Panaiteșcu P. P. „Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Urșche și Miron Costin”, 60 lei; Iorga N. „Domniței Anca și patronajul ei literar”, 25 lei; Babeș Dr. V. „Louis Pasteur”, 12; Ionescu-Bujor Dr. „Studiul petrografic și tehnic al rocei de trass”, 18 lei; Istrati Dr. și Mihăilescu, „Chilimbarul din Olănești”, 3 lei; Marinescu Gh. Dr. „Viața și opera lui Cajal”, 35 lei; Panaiteșcu General „Știința fortificației în România”, 6 lei; Rick Iulian, „Climatografia câmpiei dintre râul Olt și râul Argeș”, lei 25.

Redactor: PERPESSICIUS